

Daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų...

Pasikalbėjimas su "Draugo" konkursinių romanų jūry komisijos nariais

Romanų tikrinimo komisijos pirm. V. Alantas buvo pasisakęs anksčiau, todėl buvo įdomu išgirsti ir iš kitų komisijos narių apie tą didelį darbą — apie 12 romanų rankraščių nagrinėjimą. Komisijos nariais buvo pateikta keletas klausimų, būtent: kokią išvadą išspūdi susidarę, kokias išvadas ir kodėl tai padarė, į ką rašytojai turėtų daugiau dėmesio kreipti, ar buvo jaučiama praėjusių jubiliejinių bei laisvės kovos metų dvasia, kuo išsiskyrė išrinktas iš kitų romanų?

Išpūdį, kurį susidariau pirma kartą pakliuvęs "Draugo" romano konkurso komisijon, galiu išreikšti šiuo atsiprašymu: atsiprašau visų iki šiol buvusių komisijų, jei kada jas piktų žodiu įžeidžiau, ar keikiau už jų padarytus sprendimus. Savu kailiu patyres, dabar suprantu jų rūpestį ir nerimą, kasantis per šimtus varginančių puslapių ir kenčiant siaubą, kad premiją netektų skirti kokiam nors romanui, o ne literatūrai. Šių metų komisija, Dievui dėkui, išgelbėjo Jurgis Gliaudą, ir nervus kiek apramino kiti du jo konkurentai. Bet dar net dabar šurpas nupurto pagalvoju, ką būtime daryti, jei šie trys rašytojai konkurse nebūtų dalyvavę?

Išvados — romano konkursuose dalyvauja daugumoj ponios ir pensininkai. Būtų gera, kad dalyvautų daugiau rašytojų. Mėgiamausia tema — mišrių šeimų problema.

Rašytojus mokyti lyg ir nepatogu. Jei švelnų patarimą, tai tegalėčiau prisijungti prie mūsų komisijos pirmininko pastabos — lai pasidairo truputiuką po pasaulį, pasižiūrėti kas naujo romano fronte pas anglosaksus, prancūzus. O kitiems rašantiems konkursui, patarčiau rašyti kuo trumpiau.

Ar buvo jaučiama laisvės kovos metų dvasia? Tur būt, kad ne. Nors iš tikrųjų ir nežinau, kokių būdu ta dvasia galėjo jaustis. Tikėt, aš tos dvasios daugiau prisigėriau skaitydamas "Naujųjų" posėiminius numerius, negu visą tą tuziną romanų. Jų tarpe, tiesa, buvo pora patvirtintose tematikos bandymų. Ten baurybės bolševikai įprastai kankino taurius ir kentė taip iškiliai mokančius lietuvius. Ve-

kejų tarpe buvo ir keletas lyg ir partizanų. Tačiau šios tematikos rankraščiai buvo pats baisiausi (ir ne dėl ten aprašomų baisių įvykių), todėl bent man jokios kovos dvasios neįkvėpė.

Išrinktas romanai išsiskyrė savo blizgesiu. Jei leisit panaudoti paties Gliaudos terminą, jo rankraštas dvelkė polėkiu, mėginimu tarti kitokį literatūrinį žodį ir tarti kiek kitaip. Romano pavadinimas — "Liepsnos ir apmaudo asociai" puikiai charakterizuoja ir patį veiklą. Sakykim, buvo ir kitas romanas, gal neblogo gėsnis už laimėjusį. Bet šalia Gliaudos "asocių" jis atrodė kažkaip baisiai pilkas ir neįdomus, taip kad man ir nepavyko įtikinti likusiųjų keturių narių, jog gera literatūra nebūtinai turi būti šmaikšti.

Kęstutis Keblys

Rašytojo Gliaudos knyga man ryškiai išsiskyrė iš kitų savo tema, stiliumi ir mintimis. Skaitydama visą laiką abejoju: ar ši knyga nerašyta žmogaus, gyvenusio dabartinėje Lietuvoje. Gal būt, Gliaudos vaizduotėje sukurta šių laikų Lietuva ir nėra realistiš, tačiau ji yra įdomi ir įtikinanti.

Gliaudos charakteriai galvoja, tuo tarpu kai kitų konkurse dalyvavusių romanų herojai tik veikia, kartais jų tas veiksmas net įkiriui nuobodus, jau daug kartų matytas filmuose, skaitytas knygose. Pagrindinis Gliaudos romano charakteris — rašytojas, kuris yra suvaržytas aplinkos, negalintis laisvai reikštis savo kūryboje. Jis apie tai nuolat galvoja, dėl to sielosiasi. Jis nenori gyvenime vien tik būti, egzistuoti. Jis nori savo gyvenimą įprasmiti. Aplamai, Gliaudos charakteriai vienas nuo kito nelabai skiriasi. Pvz., epizode apie Vietnamą pagal charakterį negali atskirti kas ką sako, tačiau dialogai prasmingi, ir tas susikonzentravimas padeda išryškinti knygos pagrindinę mintį.

Skaitytojui yra įdomu palyginti dabartinį žmogaus dvasinį gyvenimą Lietuvoje su mūsų skaudžia, kuriam gal laisvai viską pasirinkti. Tada pasijunti kaltas, kad taip šios laisvės nevertini. Gliaudos stilius sunkokas, kartais net gerokai dirbtinis, tačiau yra momentų, kuriuose Gliauda sušvinta tiesiog "deimantukais", kaip pvz. "kačiukų skandinimas".

Konkurse buvo dar keletas rankraščių, kurie man taipgi buvo įdomūs. Vienas net išskirtinai. Tai būtų knyga, gyvai parašyta, pilna gero humoro, tačiau ji turėtų būti papildyta ir paryškinta savo idėja. Šiame romane autorius bando įrodyti, kad civilizacija, progresas nebūtinai padaro žmogų laimingą, žmogus kartais tu pasikeitimų net nenori. Jis visai gali būti patenkintas, gal net labiau, savo naivume, įprastame gyvenime. Geroje knygoje visi epizodai privalo turėti savo prasmę ir tikslą, o tai romane būtų pasakyti apie šią knygą. Atrodė, kad surašyti prisimi-

Nukryžiuotojo veidas Sedos bažnyčioje (Lietuvių liaudies menas.)

Nuotrauka A. Sutkaus 1967 m.

VAKARO RŪPESTIS

J. AUGUSTAITYTĖ - VAICIŪNIENĖ

Smilktą dienos gaisrai, akiračius sugulę, Apsemti rūpesčio, kas ją į karštą dės... Ir kas išaus apsupti didelę drobulę, Kurioj nebūtų saulės, nė vienos žvaigždės.

O kur jie pirs tiek daug vėsaus gėlių balzamo Skaudams raminti ir užgydyti žaizdoms, Kai dėl didžios kančios rūsti tyla sušlamo Po keturių langų parduotoms vėliavoms.

Kurioje girioj medį kirs tokio aukštumo, Kad karstui padirbint užtektų jo lentų, Kai ažuolai sulęgti iki žilvičio krūmo, Kas jiems atneš ugnies ir smilkalų šventų,

Kai aviliai išplėsti ir koriai išseke, Skrudžių kupsteliai sumaišyti su žeme, Iš ko lies varvančią medumi aukštą žvakę, Deguonį skirstančią savo liepsna šlamia.

Kuriame požemyje ras lašelį vyno Suvilgyt lūpom, kai jos graudžiai sujudės, — Tokio, kokį iš vaisių amžiai išraugino, — Kada namai be pamatų, be pavardės.

Kur gaus garsių varpų prisikėlimui skelbti, Kad nuskandinti jie gėlmės vandenų. — Kas duos tiek rankų į kuorų varpam sukelti, Kad užgiedotų iš širdžių dramos pilnų.

Iš kur sukviest žmonių minias pripildyt puotai, Kai jos sūpuoklės mėnulio atsisibus, Nukris, išnykus sapno ištiesėjai juostai, I lapais užtaršytus kelmus užsimuš.

Balzasas, karstas, didelė drobulė, rankos... — Tai žemė, rasos, audros, ošianti giria... Lelijų taurėse sudegę grynų aukos, Sugrįžtančios iš debesų banga žalia.

Sešėliais gulios, atgiję minios rinksis, Delnuos ir kaktose sunešdamos žinias, O vario, ilgai mačėsiuose gėlmės, tvinksnis Skaitys ir skleis plačiau, negu iš bokšto, jas.

Nereikia nė trimis dienom rašyto laiko: Galingas dundėsvis kaskart ašaro girdėti! Kai debesys prisirpę liūties nešilaiko, Ir lyjant nei žvaigždžių, nei saulės neregėt.

Kitokia švinta ji, išmaudyta, nulyta — Kaip gulbė šviesmėliuose ežeruos, balta. Žvaigždžių aštriom skvekdrom buvus aptaškyta, Išpurtyta drobulė džiūta išskalbtai.

nimai, nors ir labai įdomūs, nebandant jų tampa priu sujungti.

Man buvo labai džiugu, kad tiek daug rašančiųjų dalyvavo konkurse. Turu vilčių, kad jie savo pradėto darbo neužmes. Gaila, kad laimėtojas gali būti tik vienas, tačiau tai dar nereiškia, kad konkurse buvo tik viena dėsio mesio verta knyga. Aš nuoširdžiai linkiu visiems konkurso dalyviams geros sėkmės jų sunkiame rašymo darbe.

Liuda Rugienienė

Dvyliką romanų yra daug skaitymo šėsių savačių bėgy. Ir gero daikto galima persivalgyti, o jei patiekalas dar kiek su trūkumais...

Neseniai "Draugo" kultūrinio priedo "Kertinė paraštė" reikalavo iš kritikų "kuklesnės pozos, daugiau paskato, mažiau savigabos, arogancijos -daugiau kel-

rodžių... (Draugas, kovo 15). Būti geru kritiku, kaip ir geru romanistu, nėra toks lengvas uždavins, tačiau aš išitinkus, kad mūsų lietuvių kritikai dažnai per daug "gailestingi" veikalamis, kuriuos reiktų tikrai gerai pakratyti. Mūsų noras knyga išplatinti nukreipia viską į panegirikas, kurios neleidžia rašytojui kito akimis į save ir savo darbą objektyviai pažiūrėti. To išdava: dažnai išugdom nepagrįsta savimi pasitikėjima, ir rašantieji atkand daugiau nei pajėgia sukrumtyti ar nuryti neužspringus.

Atsiųstuose romanuose apskritai pasigedau psichologinio jautrumo, minties gilumo bei formos šviežumo. Ne vienas romanas svarstė lietuviybės klausimą ryšium su mišriomis vedybomis. Tema galėtų būti ir įdomi ir gili, tačiau liko įspūdis, kad ji sprendžiama lėkštai ir naiviai. Nepajėgiama atskleisti žmogaus gėlmės ir besikertančių vertybių iš-

gyvenimo. To nepajėgus, meilės istorijos pasidaro gimnazistiskai nerimtos, ko autoriai tikriausiai toli gražu nenorėjo.

Personažė išvystyti psichologini gyli ir vientisumą yra nepaprastai sunkus uždavins. Personaužui negana tik rankas laužyti ir aimanuoti per daug dirbtinai, kaip prasto aristo poza scenoje. Jo nusakomą išgyvenimą turi parodyti kas nors daugiau nei jo paties žodžiai. Čia dažnai ir suklumpama. Jaučiami autorių manevrai: personažų bei situacijų stumdymai užsibrėžtam tikslui pasiekti. O gal dar dažniau, prieš pradėdamas, autorius visai neturėjo jokio vaizdo ar aiškaus plano, ką jis nori laimėti, kodėl ir kokiom priemonėm. Per mažai svarstyta, ar pasirinktos priemonės tarnauja užsibrėžtam tikslui bei idėjom pagyvinti ar tik dar labiau ją apdumia, apsunkina bereikalingu (Nukelta į 5 psl.).

Kertinė Paraštė

KURTI IR DARBUOTIS NE TIK UŽ SAVE

"Draugo" moderatoriaus Prano Garšvos žodis premijos įteikimo išlaidoje kovo 22 d.

Mūsų visų bendras rūpestis — nepaskeisti šio krašto tautų mišiny, bet palikti savo pėdsakus ateinančioms kartoms. Ir ne tik toms kartoms, kurios turės užimti mūsų vietą, bet ir tautai, kuri, būdama nelaisvėje, negali laisvai kurti. Svetimose žemėse esame tik dėl tarptautinės politikos susiklosčymo, kurio išdava — mūsų tautos vergija. Ir tai yra nedalia ne tik tautos, bet ir visų tų, kurie, kaip išrautas medis, turėjo iš naujo leisti šaknis, ieškoti geresnio podirvio, kol pajėgė sukurti pagrindą naujam gyvenimui, kuriame jau išaugo ir išsimokslino nauja lietuvių karta.

Čia mes esame gyvi ir aktyvaus liudininkai skriaudžiamos, bet kūrybingos tautos, esame liudininkai sunaikintos, bet iš naujo atgimusios tautos dalies, kuriai šiuo metu reikia kalbėti, kurti ir darbuotis ne tik už save, bet ir už aną didesniąją tautos dalį, esančią vergijoje.

Mūsų įsigyvenimas ir įsikūrimas svetimuose kraštuose neturėtų aukštesnės tikslų ir svaresnio pateisinimo, jeigu mes savomis ar jauniosios kartos pastangomis nepalikume kultūrinę vertybių, nesukrautume dvasinių turtų ir neišaugintume kūrėjų, savo kūriniais skelbiančių svetur lietuvių tautos troškimus ir jos ištvėrmę, siekiant tų troškimų išsipildymo. Mūsų visų troškimai ir tikslai atsispindi mūsų pastangose, jeigu gilesnė prasmė įgyja meninė kūryboj, pilną meninį pavaldą įgauna tais kūriniais, kurie padeda mums labiau tautiškai susiglaudinti, įžiūrėti savyje tautinį charakterį. Jie taip pat žmonijai atiduoda kūrybinę mūsų tautos duoklę ir padeda svetimuosius priartinti prie mūsų.

Šios aštuonioliktos "Draugo" romano premijos išlaidos kaip tik dar kartą paliudija mūsų sugebėjimus kurti bet kokiose sąlygose, remti vieniems kitus, kad ten, kur vieno jėgų per mažai, atsistotų didesnis būrys ir bendromis pastangomis skatintų naujos kūrybos užmojus, kurių vaisiais galėtume maitintis mes patys ir pavergtoji tauta.

Tačiau romano konkursas, kurį "Draugas" kasmet organizuoja, į kurį atsiliepia vyresnėji ir nauji rašytojai, kuriame kasmet atsiranda garbingų mecenatų, tėra tik lašas toje visoje lietuviškoj kūrybinėj jūroj, savo bangomis skalaujančioj mūsų poetus, beletristus, dailininkus, muzikus ir kitus kūrėjus bei gaivinančioj mūsų išeiviją. Ir ji jaučia kartų su kūrėjais savyje pulsantį lietuvišką kraują ir nešantį gaivinantį gyvybės pa-

skatą. Mes tikime, kad ir premijuotasis romanas prisideda prie lietuviškos gyvybės išlaikymo išeivijoje.

Romano premijos įteikimo ir daliojo žodžio išlaidos šandien iškelia dar vieną lietuviško kūrybingumo bruožą, būtent, kad Detroito lietuviai panoro imtis atsakomybės, surengiant šią šventę ir kartu pasidžiaugiant nauju kūrybinio laimėjimu. Šis jungtinis dainos, muzikos ir žodžio menas šandien turi suteikti naujos dvasinės energijos Detroito ir jo apylinkių lietuviams, o kartu palengvinti konkurso organizatoriams, jau daugelį metų tokias išlaidas ruošusiems Chicagoje. Šį vakarą dar kartą susijungia mūsų pastangos paliudyti lietuviškam kūrybinėjimui plačiau apjungti kūrėjų ir organizuotumo sugejus, mecenatus, spaudos darbininkus ir lietuvių visuomenę, nes juk visi siekiame to paties tikslo — palikti pilnesnius aruodus savo tautos ateičiai.

"Draugo" vadovybė nuoširdžiai dėkoja rašytojui Jurgiui Gliaudai, praturtinusiam lietuvių literatūrą nauju kūriniu "Lieponos ir apmaudo asociais", ir visiems rašytojams, dalyvavusiems romano konkurse, nes tik visų susidomėjimas konkursą padaro bendru reikalu. Dėkingi esame mecenatui kun. Benediktui Sugintui, didžiajam labdarininkui ir lietuviškos kūrybos rėmėjui. Nuo širdi padėka priklauso konkursui komisijai, — Vytautui Alantui, Vitalijai Bogutaiti, Kęstutiui, Lilei Gražulienai, Liudai Rugienienei ir dr. Kęstutiui Kebliui — kantriai skaičiusiai ir vertinusiui dvylikos romanų derinį. Visų padėka priklauso Lietuvos žurnalistų sąjungai — V. Alantui, V. Mingėlai, A. Nakiui, V. Seleknui, P. Turūtai, — pasiėmusiems iniciatyvą rengti šią daliojo žodžio šventę Detroito. Dėkome visiems, prisidėjusiems prie šių išlaidų surengimo ir visiems jose dalyvaujantiems.

Nors kūrėjas kuria tyloje, bet jis nori savo kūrybine idėja pasidalinti su kitais. Nors mes, spaudos žmonės, rašome užsidarę, bet norime būti girdimi ir kitus išgirsti. Ir šia proga kaip tik mes vieni kitus girdime, vieni kitais džiaugiamės ir kartu tai skiriame geresnei savo tėvynės ir savo tautiečių ateičiai. Vienybė darbe ir džiaugsmas mus jungia stipresnei veiklai tautiniams savitumams išlaikyti ir pavergtos tautos laisvei priartinti.

Šiame numery

- Kurti ir darbuotis ne tik už save.
- J. Augustaitytės - Vaiciūnienės eilėraštis.
- Daug pašauktųjų, bet maža išrinktųjų.
- Amerikiečių ir britų televizija.
- Antano Vanagačio legenda su su sendraugiais ir be jų.
- Lietuvių kultūros lobiai Kanados muziejuje.
- Dramaturgo Tennessee Williams kelias į katalikybę.
- Lietuvių kelias iki 1569 metų Lublino Unijos.
- Įsimylėjusio žmogaus daina.
- Kam paskirta tiksliai.
- Siekime tarptautinio kultūrinio pripažinimo.

Amerikiečių ir britų televizija

Kadangi nūdien televizija yra įsibrovusi į beveik kiekvieno amerikiečio ir lietuvio namus, ir šie mos ar jų nariai daug laiko praleidžia prie televizorių, pravartu čia susipažinti su amerikiečių rašytojos Dianos Trilling išpūdžiais ir amerikiečių televizijos palyginimais su britų, paskelbtais vasario mėn. "Atlantic" žurnale.

Ponia D. Trilling pažymi, kad britų TV grynai techninių požiūriu daug ko turinti pasimokyti iš amerikiečių, taip pat ji teturinti tik keturis kanalus, lygiai ir pasaulio naujienų perdavimas pas amerikiečius esąs daug platesnis nei pas britus, bet užtat britai turi nepalyginamai tobulesnį paveikslų ryškumą ekrane. Tas britų pranašumas žiūrovui sudaro didelį malonumą. Anot D. T., žiūrėti britų televizijos reikiama įžengti į šviesų pasaulį, palyginus su šešėliuotu, niūriu amerikiečių ekrano pasauliu. Ten kiekvienas paveikslas yra ryškus ir aštrus. Ten nėra pilkumų susiliejimo, kuris, ilgiau žiūrint amerikiečių TV, taip vargina akį ir dvasią.

Kartu su britų TV fiziniu pranašumu, ten taip pat ir nepalyginamai geresnis fotografavimas. Tuo tarpu kai Amerikoje TV fotografavimas eina pakaitom su niūriu konvencionalumu ir su lygiai niūriu beskoniskumu, britų TV pasižymi begaliniu išradin-gumu, tačiau be jokios savisa-monės, kuri taip būdinga ame-rikiečių fotografavimo paivaiz-nimo pastangom. Taip, pvz., bežiūrint britų (simfoninio kon-certo transliavimo, rašo D.T., stebiesi kaip kamera gali viena akimirka su rafinuota (precizija išskirti vieno instrumentalisto rankas, kito - veidą, ir tučiuojau pagauti visą įtampą ir poveikį or-kestro kaip visumos.

Žinia, visa TV pramonė Angli-joje kitaip tvarkoma nei JAV. Ti-krumoje, Anglijoje ji visai nėra pramonė, bent ta prasme, kad nėra įsteigta privačiam paspelny-mui. Britų Transliavimo kompa-nija (BBC) yra valdžios įstaiga, tačiau ne pilnai valdžios tvarko-ma korporacija. Dar visai nese-niai ji neturėjo pajamų, išskyrus tik privačiai laikomų televizorių mokesčius. BBC leidžia apmoka-mus skelbimus, tačiau žymiai la-biau suvaržytoje formoje. Britų TV galima pirkti laiką skelbi-mams, tačiau skelbėjas negali pirkti programos. Taip, pvz., pus-valandžio programoje septyniem ar aštuoniem skelbėjam leidžia-ma kiekvienam labai trumpai (pusę minutės) pareklamuoti sa-vo gaminį, tačiau jokių atvejų sponsoris negali ne tik diktuoti, bet ir įtaigoti turinio programos, kurios transliavimą jis apmoka. Kiek tai liečia nekomercinę britų TV, programų sudarymas pri-klauso išimtinai valdžios jurisdik-cijai, kuriai ir talkininkauja įvai-rios valdžios skirtos pagalbinės komisijos.

Taip pat, palyginus su ame-rikiečių TV, britiškoje nėra jokio skelbimų įsibrovimo į pačias pro-gramas. Britų skelbimų kokybė ne ką geresnė už amerikiečių, ta-čiau britų TV yra apsaugota nuo nuolatinių programų pertraukos dviejų minučių antpuoliais nau-jo grūdų vaško ar skalbinių min-kštintojų reklamos.

Ir, galiausiai, ne vizualinis britų paveikslų pranašumas ir ne sa-votiškas reklamų bombardavimų nebuvimas, o pačių programų pobūdis sudaro britų TV svorį. New York'e, rašo D.T., buvo de-vyni kanalai, iš kurių galėjai pa-sirinkti sau pagediaujamą progra-mą, tačiau dažniausiai ji negalė-davusi nieko gero juose rasti. Kai tuo tarpu Londone, iš trijų kana-lų pasirinkti dažnai susidaryda-vo sunkumų dėl gerų dalykų gau-sos. Prieš dvedas metus, kai ji gy-venusi Oxford'e, tada tebuvo tik vienas kanalas, tačiau jai nereikė-jė, kaip kad namie, sukalioti skalių nuo stoties į stotį, bėsi ti kint kaip nors rasti. Tos vienos sto-ties duodama programa ją pilnai patenkina.

Pagrindinę reikšmę čia turi bri-tų galvojimas, kad TV yra laisva laikio užsiėmimas, o ne gyvenimo būdas. Neskaitant atsitiktinės va-landos ar dviejų dienos meto pro-gramos, taikomos vaikams, kurie dėl kurių nors priežasčių pasilie-ka namie, britų TV pradeda tran-sliavimus vėlai vakare. Britai ne-turi TV programų nuobodžiauj-ančioms šeiminiškoms: nėra muilo reklamų, supintų su dai-nom, apsipirkimo juokais, senti-mentaliais pasilinksminimais, to kiais, kokie Amerikoje, manoma, išblaško moterų nuobodulį, joms bedirbant namų ruošos darba.

Britų TV ne tik vėlai pradeda-ma, bet ir anksti baigiama - tarp vienuoliktos ir vidurnakčio - ir nepaiso valandos, pusvalandžio ar ketvirtčio. Jeigu programa tę-siasi 13 ar 17 minučių, gerai, ji tiek laiko ir užtrunka. Ji nepritai-koma reikalavimams skelbėjo, kuris būtinai nori tiksliai nusta-tytos akimirkos paleisti savo šū-viui.

Antras, ir daug svarbesnis, po-žymis, dienos programoje vyravi-mas dokumentinių ar auklėjimų pradų greta visų kitų programos dalių. Išskyrus muilo operas, britų TV duoda tą patį, ką ir a-merikiečių: dramas, namines ko-medijas, nuotykius, naujienų ko-mentarus, įvairenybes, sportą, klasinę ir populiarią muziką, spe-cialias programas vaikams. Tik dienos proporcija programų tarp to, kas informuoja, apšviečia ir linksmina, ir to, kas vien tik link-smina, griežtai skiriasi. Britų TV neturi specialių kultūrinio švieti-mo stočių, kokių yra JAV. Tos pa-čios stotys, besirūpinančios žiūro-vų pasilinksminimu, turi parei-gą pasirūpinti ir jų švietimu. Bū-das, kuriuo ta pareiga atliekama, britų TV daro pavyzdžių, kurį a-merikiečiai turėtų pasekti. Idėja, kad tai kas yra pamokoma, taip pat gali būti ir malonu, amerikie-čiams atrodoys svertima jų būdai. Plačios jų sluoksniuose, kur TV žiūrima ne kaip į vienijančią, bet gyventojus atskiriančią jėgą. Nors JAV vadovauj TV žmo-nės turi aukštesnį išsimokslini-mą, pats pranašumas leidžias jiems tas pareigas eiti, tampa diskvalifikuojančiu, kai tenka susidurti su plačiųjų sluok-snių reikalais. Panieka žiūrovų daugumai pasireiškia amerikiečių masinio susižinojimo įstaigose ir greitai išvirsta savęs niekinimu, nes darbas TV implikuoja žmo-gų, nusisukusių nuo vertybių, švie-timo labiausia branginamų. Tai reiškia, kad toks žmogus tapo jei ne vaikščiojančiu pardavėju, tai jo pakaliku. Tokia yra kaina, ku-rią profesinis TV darbuotojas JA V - se moka už savo priklausymą reklamų tarnybai.

Anglijoje irgi TV rikiuoja vy-rai ir moterys, turį geriausią išsi-mokslinimą. Tačiau jeigu jie sa-ve niekina dėl tokios profesijos pa-sirinkimo, jie to viešai neparodo. Dalinai tą skirtumą galima iš-aiškinti tuo, kad dirbdami TV, jie dirba svarbiai valdžios organi-zacijai, bet poniai D.T. atrodo, kad esąs kitas, daug svarbesnis jų savigarbos pagrindas. Ne tik yra nuolatinė ir stipri simpatijos srovė tarp geriausiai išmokslintų britų klasių, ką parodo nuolatin-is britų TV dalyvavimas krašto žymiausių ir rimčiausių artistų, mokslininkų, filosofų, istorikų, poetų ir kritikų, bet taip pat ir tai kad TV paveldėjo ir dalį senos privilegijuotos Anglijos visuo-menės atsakingumo jausmo ir kartu su tuo ir atatinamą oru-mą. Įdomu pažymėti, pastebi D. T., kad klasėmis susiskirsčiusio-je Anglijoje, priešingai demokra-tinei Amerikai, TV yra jėga, ma-žinant klasių priešingumus. Ji su-veda į krūvą visus piliečius, užuo-žus suskirsčiusi į tuos, kurie duoda (ar parduoda) ir tuos, kurie pri-ima (ar perka). Šitoj demokratiš-kiausioje priemonėje, kokia yra TV, didžiausia jėga estetiniams bei socialiniams gerui sudaro bri-tų TV nuosirdus žvilgsnis į žiūro-vus, į kuriuos ji kreipiasi. Kadan-

gi ji gerbia žiūrovus, ji gali ir pa-tį save gerbti.

Ypatingai politiniame reporta-že britų TV atlieka tai, ko ame-rikiečių TV beveik negali įsivaiz-duoti. Britų TV sugeba parodyti įvykius, įvykstančius kitam žemės rutulio gale taip, kad jie at-rodo nepaprastos asmeninės reikš-mės žmogui, sėdinčiam prieš e-kraną kur nors mažam Anglijos kaimelyje. Taip yra ne dėl geresnės už amerikiečių apimties, nes amerikiečiai gal-rūpestingiau už kitus apžvelgia pasaulį, o skirtu-me priėjimo ir tono. Britų TV pa-duoda žinias labai intymiu būdu taip, kad atrodo esama tiesioginio ryšio tarp stoties ir žiūrovo. Ar bus rodomi įvykiai Nigerijoje ar pranešami naujaisi parlamento įstatymai, oro bangomis atlieka-mas reportažas įgauna šeimyni-nio pobūdžio svarbą. Amerikie-čiai žiūrovui toji intymumo savy-bė sudaro vieną didžiausių britų TV žavesių, nors patys britai to nė neįaučia.

Angliui neateina mintis, kad a-

Verbų sekmdienio nuotalkoj..

Nuotr. V. Maželis

merikiečių perdavime intymumas tėra vulgarumo išvaizda. Politinė je srityje nėra didesnio kontrasto tarp JAV prezidento spaudos kon-ferencijos, nenaudingos, bergž-džios ir formalios ir BBC stovėji-mo ant Downing st. N 10 laiptų, belaukiant ministerio pirmininko pasirodymo taip, kad mikrofonas galėtų būti atkištas prie jo veido ir jis apibertas nepatogiaisiais klausimais. Pagal amerikiečių standartus, britų elgesys gali bū-ti laikomas nepagarbiu ir netgi šiurkščiu, tačiau taip nėra, sako ponias D.T. Jis tik parodo britų rinkėjų artimą ryšį, kokiį jie vis dar tebejaucia su savo valdžia, ne paisant to, kad jie karčiai skun-džiasi praraja, kuri vis labiau ple-čiasi tarp paprasto piliečio ir valdžios.

Ir vėl amerikietis svečias stebisi britų TV pagarba žiūrovams, ku-ri būdinga britų TV, jos prielai-da, kad ji kreipiasi į suaugusius, vertus matyti geriausią ką galima parodyti ekrane ir galinčius at-sikirti kas yra gera ir kas bloga. Taip pat ir Anglijoje klesti gelto-nioji spauda, tačiau britų TV nie-ko neturi bendra su tokiu laikraš-čių sensacijomis, nors jas daugy-bės žmonių labai mėgsta. Jeigu sensacinė anglų spauda vaizduo-ja išvirkščią britų gyvenimo pu-šę, jo TV rodo jų kultūringą žmo-niškumą, tebesilaikanti ir masi-nio susižinojimo laikotarpį.

Tačiau tai skamba abstrakčiai, tuo tarpu kai tikra britų TV ypa-

tybė yra jos konkretumas. Žiū-rovas neišsąmonina amerikiečių TV abstraktumo, ligi jis jos nepa-lygina su britų. Jeigu, pvz., pa-im-sime kad ir britų atatikmenį a-rikiečių "žmogus gatvėje" progra-mą, kurioje koks tuzinas vyrų ir moterų, paimtų iš visų gyvenimo pakopų, pradedant krautuvės tar-nautoju ir baigiant aukštu dvasi-ninku, kalba apie savo santykius su tėvais. Toje transliacijoje pats klausimų davėjas niekad nepasi-rodė programoje netgi ir kaip bal-sas: kamera tiesiog sukama nuo vieno asmens į kitą jo ar jos na-muose, kartas nuo karto grįždama atgal užfiksuoti pirmiau kalbėju-sio.

Kalbą asmenys buvo nepa-prastai orūs, laisvi ir atviri. Ne-paisant, kad buvo įvairiausių pro-fesijų ir išsilavinimo, jie visi sut-a-po savo bendru rimtumu rim-tam reikale. Nė vienas nekikeno ir nesirodė juokdariu. Nė vienas nesigyrė ar vengė atskleisti tikrų jausmų savo tėvo atžvilgiu: mylė-jų ji ar ne, ir kodėl. Rašytoja sa-

belio pr. laureato) "Forsythe Sa-gos" serializavimas, kurio mažiau-sia buvo galima tikėtis šių dienų Anglijoje. Bet kaip tik tas sociali-nių pakitimų dokumentas tas se-rijas padarė nepaprastai popu-larias visų klasių angloose. Jos bu-vo tokios sėkmingos, kad kiekvie-nas vaidinimas turėjo būti rodo-mas dukart savaitėje, kad kiekvie-nas galėtų juos pamatyti. Kartu su TV transliavimais, knygynai buvo apgulti skaitytojų, perkan-čių Galsworthy veikalus. Kur be-būtum rašo ponias D.T., visur For-sythe Saga buvusi svarbiausia po-kalbių tema, ir kaip nebus, jeigu tos serijos išryškino naują laimė-jimą, romaną paverčiant fil-mu. Čia ne tik puikiai buvo kal-bama ir vaidinama, bet ir pasta-tymas buvo atliktas su šiltu žvil-gsniu ir socialines smulkmenas, atkuriant senąją praeitį.

Taip pat ir filmuojant kitus, plačiai žinomus veikalus, kaip, pvz., Tolstojaus "Anna Kareni-na", W. Scotto "Kenilworth", H. James "Washington Square", Kiplingo, Conan Doyle, Wode-house novelės buvo pasiektą puik-kių rezultatų — nebuvo sukupli-mų ar pretenzingų literatūros pažeidimų.

Ir vis dėlto galiausiai, nors ir kaip BBC filmai yra išskirtini, ne jie suformuoja vertintojo nuomo-nę apie britų TV. Jie nėra pagrindinis britų TV laimė-jimas. Ir tyrinėtojas turi pagrįsti savo sprendimą valandine viduti-ne britų TV darbo kokybe, o ne specialiais priedais. Rašytojos pa-siškymu, jai labiausiai patikę britų TV tikrovėjimas, jos arti-mas ryšys su tikroju gyvenimu - ar gyvenimu mes laikysime gy-venimą, koks jis atskleidžia li-teratūroje, ar gyvenimą, kaip jis pats atrodo tiriančiam profesinio reporterio akiai ar gyvenimą, kai jis atskleidžia savo dideliuose ar mažuose, viešuose ar privačiuose užsiėmimuose ir problemose.

Priemonė, kuri Amerikoje pas-kirta išvengti tikrovei, Anglijoje ji atsidėjusi liudija jos begalinius akiračius ir galimybes.

Ir taip pat - kas gal visų svar-biausia — jos betarpiškumas. A-merikoje žmonės įpratę galvoti, kad jie turi daugiau socia-linio, kultūrinio ir žmogiš-ko betarpiškumo, nes jie paro-do daugiau už kitus kraštus akty-vumo. Iš tikrųjų gi yra priešingai. Juo labiau jie sukasi, juo daugiau tikrovės jie palieka nuošalyje dėl per didelio jūdėjimo, tai liudi-ja būdas, kokių jie naudoja me-chaninę TV kaip priemonę pad-i-dinti jų nutolinimą nuo aktualios medžiagos, kuri tariaimai jiems pateikiama. Taip pvz., kai New York'e buvo atidarytas Linkolno centras, atidarymas buvo parody-tas TV. Ji sudarė pastato atvaizda-vimas ir parodymas į koncertą at-vykstančių garsenybių, bei pirmos dalies muzikinės programos transliavimas. Protarpiais, nes J AV TV nieko nėra labiau drau-

džiamo kaip tuščias ar tylus ekras-nas, sekė serijos juokingų pasikal-bėjimų su "asmenybėmis" — su Jacqueline Kennedy, su dirigen-tu L. Bernsteinu, netgi su Aline Saarinen, pastato architekto naš-le. Viso tokio sutvarkymo ir bėgio-jimo išvada buvo ta, kad mes jau-tėmės esą toli nuo tų iškilnių. Sė-dėdami priešais TV ekraną, mes jautėmės, kad gyvenimas, jaudin-antis gyvenimas, rašomas didžia-ja raide vyko kažkur, kur mes ne-buvome ir gal niekad nebūsime, nes mes visiškai iš jo buvome iš-jungti.

Kai rašytoja buvo Londone, ji matė BBC pirmą kartą transliuo-jant iš Covent Garden operos

"Traviatą". Čia taip pat buvo pa-rodyti gražūs rūmai, publika, be-skubanti į spektaklį, orkestrantai, užima savo vietas. Tačiau nė vie-nas nebuvo išskirtas ir parodytas atskirai, nė vienas nebuvo užkal-bintas. Kas dar svarbiau, prane-šėjas, kelis kartus buvo parodytas besėdįs savo būdeleje su gaidom ir mikrofonu priešais save; čia ne-buvo pastangų apvilkti žiūrovą, kad jis nedalyvavo spektaklyje, nes iš tikrųjų jo ten nebuvo. Ir tas sąžiningumas turėjo išganingą poveikį į namie esantį žiūrovą jautis visai lygiu su teatre sėdin-tiems, nes, šiaip ar taip, visi tie nepatogumai, nutiesiant laidus, (Nukeita į 3 psl.)

Tel. ofiso HE 4-5540. rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

2434 West 71st Street
Val.: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9
antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. at-sisitas.

Ofiso — HE 4-5758.

DR. S. IR M. BUDRYS
ALERGIJA

2751 West 51st Street

Valandos: antradieniais, penktadieniais 2-9 v., šeštadieniais 10-1 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas

DR. EDMUND E. CIARA

2709 W. 51st Street

Tel. — GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penktad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960.

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVU IR
EMOCINĖS LIGOS

Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

Akušerija ir moterų ligos

6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670

Valandos pagal susitarimą. Jei ne-atliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2320

Namų — rez. PRospect 8-9081

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS

J O K S A

2656 West 63rd Street

Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v.v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. Pr 6-6022 Rez. PR 8-6960

DR. E. JATULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika

2815 W. 71st Street

Ofiso val. kasdien nuo 6 iki 9 v. v., šešt. nuo 9 iki 12 val.; arba susita-rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

3844 W. 63rd Street

Val.: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta.

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — RELiance 5-1511

DR. WALTER J. KIRSTUK

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

(Lietuvės gydytojas)

3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antradi., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. šeštad. 12-3 val. p. p., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

4938 W. 15th Street, Cicero

Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Baksyus trečiadienius.

Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE

KODIKTŲ IR VAIKŲ LIGŲ

SPECIALISTE

MEDICAL BUILDING

7150 South Western Avenue

Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.

Ofiso telefon. RE 7-1168

Rez. tel. 239-2910

DR. MARIJA LINAS

AKUŠERIA MOTERŲ LIGOS

2817 West 71st Street

Telef. HEemlock 6-3545

(Ofiso ir rezidencijos)

Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7778. Rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS

2858 West 63rd Street

Valandos: pirm., ketv. 5-8 val. antradi. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus

Ofiso HE 4-1515 Rez. PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Specialybė vidaus ligos

2454 West 71st Street

(71-on ir Campbell Ave. kampas, Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-6 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. popiet.

ASSOCIATE OPTOMETRISTS

Lietuviškai kalba

DR. FRANK PLECKAS, OPT.

3424 W. 63rd St., GR 6-7044

Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Valandos pagal susitarimą

Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

SPEC. VIDAUS LIGOS

Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697

5159 So. Damen Avenue

Valandos tik pagal susitarimą

Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423 - 2660

DR. E. RINGUS

RENTGENOLOGAS

9760 So. Kedzie Avenue

Val. pirmad., antradi., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS

SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS

2745 West 69th Street

(Tel. 737-2290 ofiso ir rezidencijose)

Pirma ligoninė tik susitarus — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO

CHIRURGIJA

Ofisas 2454 W. 71st Street

Val. antradi. nuo 2-5 popiet

ketvirtad. nuo 6-8 vakaro

Ofiso telefon. 776-2380

Rezid. telefon. PRospect 9-6730

DR. ALDONA ŠIMKUS

AKIŲ LIGAS IR CHIRURGIJA

PRITAIKO AKINIUS

15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill

Kabineto tel. 687-2020

Namų tel. 839-1071

Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Adresas: 4255 W. 63rd Street

Ofiso tel. RELiance 5-4410

Rez. Glitoveili 6-0617

Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val. iki 2 val. antr. ir ket. nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Bendra praktika ir chirurgija

Ofisas 2750 W. 71st Street

Telefonas 925-8296

Dramaturgo Tennessee Williams kelias į katalikybę

Faktai ir idėjos, atskleidžiamos jo tikro brolio

JUOZAS PRUNSKIS

Tokio literatūros pirmūno, kaip dramaturgas Tennessee Williams, apsisprendimas tapti kataliku yra labai intriguojantis ir reikšmingas. Mums norisi daugiau apie jo vidinius išgyvenimus patirti ir gerai kad kitas konvertitas — Walter Dalin Williams — mums čia ateina į talką. Tuo reikšmingiau, kad šis autorius yra dramaturgo Tennessee Williams tikras brolis ir jis jau 1960 m. paskelbtame straipsnyje pramatė savo brolio — rašytojo kelią į katalikybę (Straipsnį š.m. vasario 21 d. perspausdino "The New World" Nr. 8).

Dabar brolis pasakoja, kad kai rašytojas buvo dar visai mažas vaikas ir vadinosi Thomas Lanier Williams, motina kartą rado jį kieme bekasantį didžiulę duobę. Kai motina paklausė, kam jis kasa duobę, berniukas atsakė, kad jis nori prisikasti iki pat velnio.

Tennessee ryšys su religija

Ir daugelis kritikų pastebi, kad dramaturgas Williams visą laiką nenustojęs kases gilyn. Brolis pasakoja, kad II Pasaulinio karo metu, kai po atostogų vežė jį rašytojas atgal į kareivines, pasisakė, kad jis yra tikis Dievą.

Viename televizijos pasikalbėjime 1958 m. Tennessee viešai pasisakė, kad jis yra tikintis žmogus ir kad jam skaudu, jog daugelis jį laiko kontroversiniu, nesvariu rašytoju. Jis būtų linkęs, kad publika daugiau kreiptų dėmesį į jo sukurtų charakterių teigiamas puses: ryžtą, kilniaširdiškumą, humorą, garbingumą, užuojautą, o ne į jų silpnumus.

"Stikliniame žvėryne"

Iš tikrųjų, jo sukurtuose veikaluose tie taurieji bruožai yra ryškūs. Pvz. "Stikliniame žvėryne" (J. Blekaičio režisūroj statytame Chicagoje) pavaizduojamos vyro apleistos motinos pastangos nesti laimę dviem jos vaikams. Ji net stengiasi įtikinti sūnų, kad jis parvestų jį namus vaikina — džentelmeną, kuris susipažintų ir, gal būt, net vestų jos invalide dukrą. Tas planas suyra, kai paaiškėja, kad svečias yra susižiedavęs su kita. Motina bara sūnų dėl to klaidos, jis gi paseka tėvo pėdomis... Nepaisant to, dramoje vyrauja sveika pažūra į gyvenimą, ir kūrinyje pasilieka kaip vienas dramos šedevrų anglų kalba.

Si lyriškiausia Tennessee drama yra laimėjusi New Yorko dramos kritikų premija.

Pulitzer premiją laimėtojas

Kita drama — "Streetcar Named Desire" 1947 m. laimėjo Pulitzer premiją. Jos premjera New York'e susilaukė vieningai šilto spaudos priėmimo. Čia į žmogų žvelgiama daugiau iš negatyvios pusės. Vaizduojama viena gana švelni aristokratė, kuri atvykta tramvajumi, pavadintu Desire, pas savo seserį į New Orleans, kur sesers vyras, žiaurus ir neaprašytas, nusprendžia tą aristokratę sumurkdyti. Jis atskleidžia jos praeitį, išlaško jos iliuzijas; įvedama ir prievartos scena. Anot dramaturgo brolio, šis veikalas padeda atskleisti kiekvienam iš mūsų esančius brutalumo pradus. Tai parodymas tų nuodėmių žmogaus prigimtyje.

Ir kita Williams drama "Cat on a Hot Tin Roof" laimėjo (1955 m.) Pulitzer premiją. Ji daugeliui bus pažįstama iš susukto to pačiu pavadinimu filmo. Čia vaizduojama pilno moterystės gyvenimo besiliginė žmona, alkoholis jos nesuprantantis vyras. Tai irgi moralinė drama, išryškinanti blogį šeimoje.

Dangaus mėlynių paukštis

Tennessee Williams trenkia smūgį rasinei neapykantai savo dramoje "Orpheus Descending", "Sweet Bird of Youth". "Orpheus", pavadinimu "Orfėjas pragare", 1942 m. buvo pastatytas Vilniaus dramos teatre. Šiose dramose autorius taip pat susirūpinęs parodyti seksualinio palaidumo blogį. Iš "Orpheus" yra suktas filmas "The Fugitive King". tas veikalas laikomas labiausiai melodramatišku iš visų Williams veikalu. Turtinas poetiškais polėkiais, kaip ir kiti.

Cia stipriai ryškus simbolizmas. Trečiame veiksmo vyres, kuris vaizduoja mirtį, peršauna savo žmoną, laukiančią kūdikio iš nuodėmingos meilės su jaunu gitaristu. Šis, savo sugedimo prislėgtas, dejuoja dėl prarasto švaresnės gyvenimo. Jis kalba apie tą dangaus mėlynės paukštį, kuris niekada nenusileidžia ant žemės, vis pasilieka švarus, nesužeptas aukštai danguje, ties saule. Ir jis taria: "Aš norėčiau būti kaip tas paukštis — niekada sugedimo nepaliestas".

Moralinis sužlugimas ir jaunatvės nekaltumas

Drama "Sweet Bird of Youth" buvo su pasisekimu statoma Broadway teatre. Čia irgi prievarta, moralinis sužlugimas gausiai turi vietos, bet veikalo herojus Chance Wayne apgailestauja gyvenimo atneštą savo sugedimą ir ieško būdų "pagauti saldų jaunatvės paukštį" — prarastą nekaltumą.

Abiejuose dramose — "Orpheus" ir "Sweet Bird" — išryškina, jog nupuolimo padarinys yra žmogaus sužalojimas ir mirtis. Nei vienoje tų dramų nusidėjėlis netriumfuoja ir nuodėmė nėra garbinama. Priešingai, "Sweet Bird" dramose pabaigoje centrinis charakteris net nepras jo pasigailėti, jį suprasti. Jis tik nori, kad kiekvienas mes atrastume jame save patį ir kad įžvelgtume savyje mūsų pačių priešą — laiko dvasią.

Didėjas susidomėjimas katalikybę

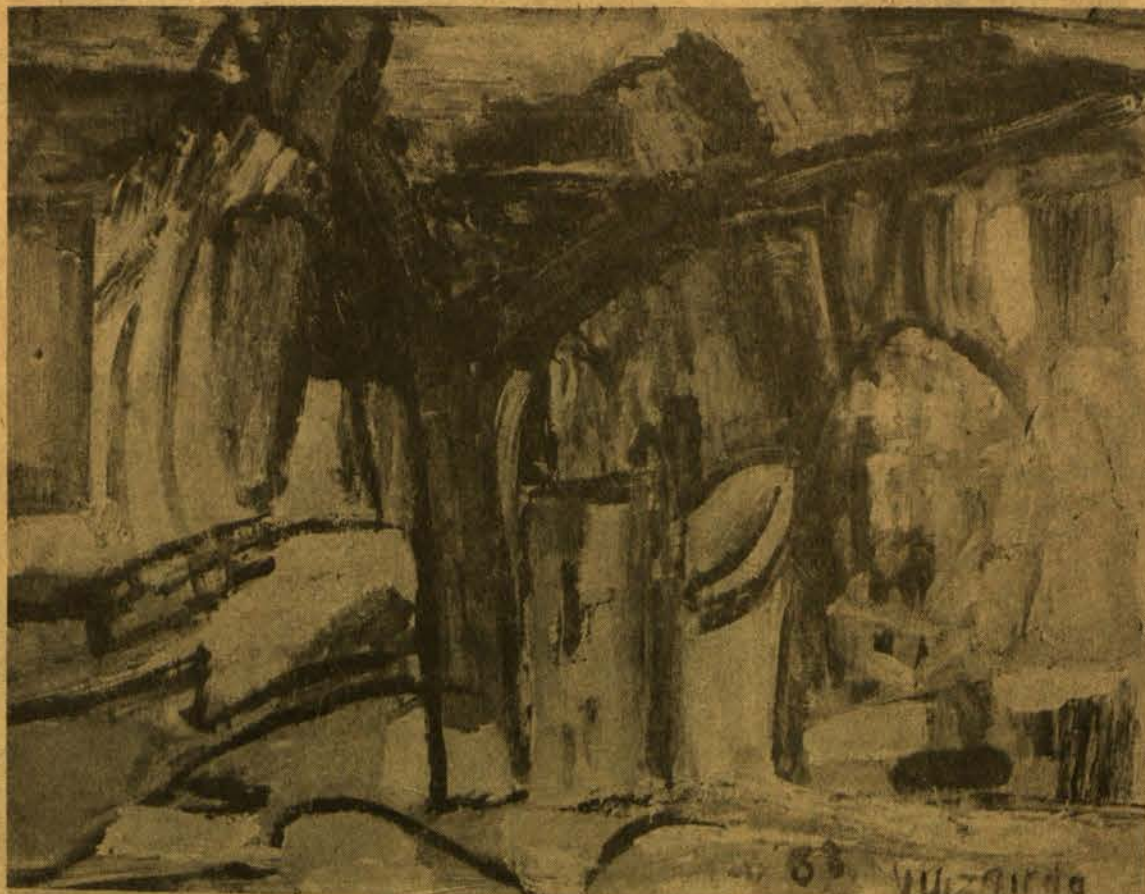
Dėstydamas šias mintis, rašytojo brolis pabrėžia: "Kaip atsivertėlis į katalikybę, aš džiaugiuosi, matydamas, kaip Tennessee savo kūriniuose rodo vis didėjančią susidomėjimą katalikybę". Ir toliau Walter Dakin Williams nurodo, pavyzdžiui, jog dramoje "The Rose Tattoo" herojė Serafina maldauja kunigą, kad tas atskleistų mirusio jos vyro išpažinties paslaptį ir būtų išskaidytos jos abejonės dėl vyro ištikimumo. Susidaro aštrūs ginčai, bet kunigas pasilieka ištikimas savo pašaukimui, išpažinties paslapties nesulaužo.

Rašytojo brolis atrado vaidinimui paruoštame Tennessee dramose "Suddenly, Last Summer" tekste nurodymą režisūrai, išryškinantį rašytojo turėtą pagarbą Eucharistijai. Irašas skamba: "Ji pakelia ploną paauskuotais kraštais knygą, lyg išskeldama Ostiją prieš altorių".

"Kasėsi į velnią", bet ieškojo Dievo

Rašytojo brolis pastebi, kad nors ir atrodo, jog Tennessee vis, kaip vaikystėje, "kasasi į velnią", tikrumoje jis ieško Dievo. Jo dramoje "Sweet Bird of Youth" išblėstanti filmų karalienė išryškina tą autoriaus ieškojimą, kai ji dramose pabaigoje taria: "Kurį nors dieną paslaptį Dievas gali nužengti iš už uždangos, kaip aktorius nusimesdamas grima ir kostiumą".

Rašytojo brolis liudija, kad Te-

Viktoras Vizgirda

Peizažo konstrukcija

Maskvos emisaras kaltina lietuvių rašytojus Vilniuje

Komunistų partija Vilniuje pirkta suurgė prieš rašytojus ir redaktorius. Ši kartą Maskvos emisaro Charazovo balsu. Kovo 11 d. Vilniuje buvo sušaukta respublikinio CK visuotinis susirinkimas (plenumas) apsvaistytį jaunimo indoktrinacijos sustiprinimo priemones. Pagrindinį pranešimą darė ne Snietkus, o iš Maskvos prie jo priskirtas prižiūrėtojas Charazovas.

Kaip ir visada tokiose bolševikų kalbose, pradžioje išsikišio ilga virtinė pagyrimų, anot kurių jaunimo auklėjimas komunistinė dvasija Lietuvoj visur vyksta puikiai. Po to — irgi, kaip visada — prasidėjo trūkumų skaičiavimai ir priekaištai. Aštirusias užsiuolimas buvo nukreiptas prieš rašytoją Joną Mikeliną:

— Praėjusių metų pabaigoje, — kalbėjo Charazovas, aišku, kieno nors pamokytas ar pakurstytas, nes pats juk Mikelinso raštų negalėjo suprast, — "Pergalės" žurnale buvo išspausdinta J. Mikelinso apysaka "Trys dienos ir trys naktys", kurioje autorius su užuojauta aprašo savo herojų, nekenčiantį mūsų visuomenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkaltinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietai titnagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kendant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti.

Mikeliną jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusį pavasarį jis to paties "Pergalės" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pasimenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkaltinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietai titnagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kendant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti.

Mikeliną jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusį pavasarį jis to paties "Pergalės" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pasimenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkaltinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietai titnagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kendant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti.

Mikeliną jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusį pavasarį jis to paties "Pergalės" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pasimenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkaltinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietai titnagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kendant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti.

Mikeliną jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusį pavasarį jis to paties "Pergalės" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pasimenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

Tai grėsmingas apkaltinimas ne tik rašytojui, bet ir "Pergalės" redaktoriams... O tie — kietai titnagai. A. Baltakis, Justinas Marcinkevičius — vardai, kuriems kendant, net ir Charazovo dantys šiais laikais gali išlūžti.

Mikeliną jau ne pirmą kartą "paimamas į ataskaitą". Jau praėjusį pavasarį jis to paties "Pergalės" paskelbė novelę apie buvusio partizano su buvusiu stribu susitikimą, ir partijai tas pasimenės. "Tiesos" laikraštis iš partinių pozicijų davė tinkamą atkirtį šiam paskviliui, nukreipdam prieš tarybinius žmones. Negalima nemanyti, kad panašūs kūriniai yra pavojingi mūsų jaunimo idėjiniam grūdinimui".

pasakojimas nepatiko. Tada vienas žinomas partietis išsibarė "Lit. ir Mene", ir tuo viskas pasibaigė. Dabar, praėjusio gruodžio "Pergalės" pasirodė tos "Trys dienos ir naktys", 60 puslapių apysaka, kurią kažkoks Antanas Balsys TIESOJ (sausio 26) "į miltus sumalė", kaip netikusią meninui, o ypač politiniu požiūriu. Mat, toj apysakoj yra parodytas kunigas, ir parodytas ne taip, kaip partija reikalauja kunigą rodyti. Balsys kaltina Mikeliną, kad tasai "kunigo tiradoms" paskyręs išstus puslapius, kad kunigas kalba apie surakintas lūpas, apie nebylio padėtį, kurioje esanti bažnyčia, į kunigo lūpas esanti "sudėta visa Vatikane besišliejančių reakcingųjų klerikalių emigrantų propaganda", ir visa tai esą palikta ne tik be tinkamo, bet iš viso be jokio atsakymo...

Mikeliną buvo kaltinamas, kad jis ir kito personažo lūpomis suformulavęs "buržuazinių filosofų ir propagandistų" pažiūrą į "tarybinę visuomenę". Kaltinime cituojamas toks pasisakymas apie tą visuomenę:

"... jie (žmonės. E.) visi be išimties slepia už septynių durų su septyniais užraktais savo dvasios turta ir neturtą. Kodėl? Dėl to, kad kiekvienas individas pagal savo sugebėjimus maskuojasi, slepia tikrąjį veidą, vaidina svetimą vaidmenį, dangstosi demagoginėmis frazėmis ir meluoja, meluoja... Juo apdairesnis ir vikresnis subjektas, juo sunkiau jį pažinti".

Suprantama, kad partijos davat-koms plaukai pasišiausė nuo tokių minčių. Bet J. Macevičius, rašytojų s-gos sekretorius (tai ir polittrukas) oficialioj apžvalgoj, kad ir pripažinęs šiek tiek trūkumų Mikelinso apysakoj, nupeikė Balsio kritiką, sakdamas, kad toje "socialinės-estetinės analizės kriterijai perauga į politinę frazeologiją ir tuo pačiu pažeidžiamas mokslinis ir objektyvus kritikos charakteris".

Prieš Macevičių partijos CK susirinkime pasisakė radio-TV viršininkas Janutis, o visiškai už

Balsį, kaip jau pirma sakytą, — Charazovas.

Turbūt tik po kelių ar kelių lietuvių mėnesių paaiškės, kokios bus šio susirėmimo pasekmės.

Ta pačia proga Charazovas priekaištavo Kaune leidžiamam "Nemuno" žurnalui, "kurio puslapiuose", esą, "kartais pasirodydavo silpni meniniai, ydingi idėjiniai atžvilgiai kūriniui", ir ne išliko sausa nė "Komjaunimo Tiesa", kuri, sakė, "nušviesdama tokį svarbų klausimą, kaip jaunimo politinis švietimas, dažnai apsiriboja medžiagos perspausdinimu iš centrinių laikraščių. Nėra reikiamo principingumo, spausdinant kaikurias medžiagas literatūros, meno, etikos ir filosofijos klausimais... žemu lygiu ir iš neteisingų pozicijų bandoma analizuoti atskirų rašytojų ir menininkų kūrinius".

Žodžiu, aiškūs komunistai nebepataiko eiti koja kojono...

(ELTA)

• **Visa eilė lietuvių muzikų** negaudami darbo okup. Lietuvos teatruose, buvo priversti ieškoti jo Rusijos plėtuose. Gabus pianistas A. Končius šiuo metu dirba Maskvoje, kaip Maskvos ledo baletu trupės dirigentas; violončolistas J. Čelkauskas gavo darbą savo sugebėjimus maskuojasi, slepia tikrąjį veidą, vaidina svetimą vaidmenį, dangstosi demagoginėmis frazėmis ir meluoja, meluoja... Juo apdairesnis ir vikresnis subjektas, juo sunkiau jį pažinti".

foto

V. MAŽELIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677

422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Kurkite geresnę ateitį

Išjunkite į CHICAGO TAUPYMO BENROVĖS Taupytojų Praturtėjimo Planą! Pasirinkit Jums tinkamiausią Mėnesinį Taupytojų Praturtėjimo planą iš žemiau nurodytos lentelės sudarytos pagal dabar taupymo knygelėse mokamus 4 3/4%. Pradėkite taupyti dabar geresnei savo atečiai.

ŠTAI MĖNESINĖ TAUPYMO LENTELE:

MĖNESINĖS SĄTAUPOS		MĖNESINĖ TAUPYTOJŲ PRATURTĖJIMO LENTELE				
	2 YRS.	4 YRS.	6 YRS.	8 YRS.	10 YRS.	
\$10.00	\$252.13	\$524.08	\$833.30	\$1,167.46	\$1,534.51	
20.00	504.26	1,058.16	1,666.59	2,334.91	3,069.02	
30.00	756.39	1,587.25	2,499.89	3,502.37	4,603.53	
40.00	1,008.53	2,116.33	3,333.18	4,669.82	6,138.04	
50.00	1,260.66	2,645.41	4,166.48	5,837.28	7,672.55	
60.00	1,512.79	3,174.49	4,999.78	7,004.73	9,207.06	
70.00	1,764.92	3,703.58	5,833.07	8,172.19	10,741.57	
80.00	2,017.05	4,232.66	6,666.37	9,339.65	12,276.08	
90.00	2,269.18	4,761.74	7,499.66	10,507.10	13,810.59	
100.00	2,521.32	5,290.82	8,332.96	11,674.56	15,345.09	

SAFETY DEPOSIT BOXES

5 1/4% on \$8,000.00 Certificates

4 3/4% on Pass Book Accounts

TURTAS SIEKIA VIRŠ \$90,000,000.00

JOHN Pakel, President

Chicago Savings and Loan Assn.

6245 SO. WESTERN AVE. **TEL. GR 6-7575**

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 8, Sat. 9 to 12:30

2 FREE PARKING LOTS

PARDUODAMI
IS MODELINŲ NAMŲ BALDAI
30% iki 50% nuolaida. Galima pirkti dalimis ir išmokėtina.
SOUTHWEST FURNITURE CO.
6200 S. Western Tel. GR 6-4421

APDRAUDŲ AGENTŪRA
Namų, gyvybės, automobilų, sveikatos, bizniso.
Patogios išs. mokėjimo sąlygos.
J. BACEVIČIUS
6455 S. Kedzie Ave., PR 8-2233

VALOME KILIMUS IR BALDUS
Plaukame ir vaškuojame visų rūšių grindis.
J. BUBNYS — Tel. RE 7-5168

TELEVIZIJOS
Spalvotos ir paprastos, radijai, stereo, oro vėsinatai. Pardavimas ir taisymas.
J. MIGLINAS
Krantavė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
ir kitas kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

• **Kompozitoriaus Vytauto** Klovos naująją operą "Amerikoniškoji tragedija" ruošiasi pastatyti Rygos teatras. Kaip skelbiama, šią operą, pagal rašyt. R. Mackonio libretą, kompozitorius specialiai Rygos operai parašęs pereinamais metais. Birželio mėn. Rygos operos taryba ją pripažinusi statytina. Dainuos geriausias latvių tenoras Janis Zabers, solistė Laima Andersonė, Rita Zelmanė, V. Grynberga ir kiti solistai. Diriguos J. Lindbergs, chormeisteriu pakviestas H. Mednis.

• **Skulptorė V. Skirgailaitė** vis gražiau imasi reikšties okup. Lietuvos meniniame gyvenime. Iš jos skulptūrų minimos: "Muzika", "Motėris", "Ieva", "Prabu dimas".

Lietuvos kelias iki 1569 metų Liublino Unijos

J. DAINAUSKAS

Lietuvos - Lenkijos santykiuose lenkų ypatingai aukštinama t. v. Liublino unija, kurios 400 metų sukaktis prisimintina š.m. liepos mėn. 1 d., buvo vien ryškiausias epizodas ilgoje tų santykių raidoje. Nuo Jogailos išėjimo į Lenkiją užkuriomis 1386 metais, lietuviai šiame bendravime su lenkais pirmiausia stengėsi apginti Lietuvos valstybės savarankiškumą, nepriklausomumą, gi lenkai nepaliaujamai siekė Lietuvos valstybę įjungti į Lenkiją. Ryškiausiai tuos lenkų kėlus Lietuvos atžvilgiu pareiškė Krokuvos vyskupas - kardinolas, Lenkijos valstybininkas Zbigniewas Olesnickis (1389-1455), kuris atvirai reikalavo visas Lietuvos žemes padaryti Lenkijos valstybės dalimis, provincijomis, t.y. Lietuvos valstybę visai panaikinti. Lietuvos - Lenkijos santykiuose tai sudarė šimtmetines lenkų politikų veiklos gaires; keitėsi gal tik taktika, gi siekis liko tas pats.

Toje atkakloje kovoje lenkai prieš lietuvius ypatingai naudojo politinį šantažą, apgaule ir, nors dėjęsi Lietuvos sąjungininkais, stengėsi išnaudoti kiekvieną Lietuvos valstybės susilpnėjimą, kad iš to būtų galima ką nors "pelnyti" Lenkijai. Didelis Lietuvos patriotas Vladas Putvis - Putvinskis tų santykių raidą pamatuotai apibūdino šitaip: "Lenkija amžinose tautų ristyne ir kovoje su mumis vartojo ypatingų priemonių. Negaledama apveikti geležim ir ugnim, ji apsimetė drauge. Kada kiti kaimynai atvirai puldavo Lietuvą iš visų pusių, Lenkija veidmainingai ištiesė esą pagalbos ranką. Viena ranka ji padėjo kautis su priešiniais, bet vien tik tam, kad kita ranka prismaugtų ir paglemžtų sau pačią Lietuvą". Neabejotina, kad tuose Lietuvos - Lenkijos santykiuose abiejų valstybių vadovų pagrindiniai siekliai ir tikslai buvo diametraliai priešingi.

Lietuviams Jogailos vedybomis Lietuva su Lenkija sudarė draugišką politinę sąjungą, kad ateiityje abi valstybės gyventų taikoje, padėtų viena kitai savo raidoje ir drauge kovotų su priešiniais, jokių būdu nesuliedamos į kokią vieną junginį, bet likdamos ir toliau dvi atskiros, nepriklausomos valstybės. Lietuviai tokį tos sąjungos supratimą reiškė savo atskiros valdovo turėjimu, savo teritorija, savo valdovo tarybų, valstybės valdymo savitų organų išlaikymu. 1413 m. spalio mėn. 2 d. Horodlės akte (kuris vadinamas "Sator" ir kuriuo, esą, Lietuvos didikai priima iš lenkų herbus ir pasižada Lietuvą surišti su Lenkija) kalbama tik apie dviejų savarankiškų valstybių sąjungą. 1447 metų Kazimiero ir 1492 metų Aleksandro privilegijos ipareigojo valdovus ne tik išlaikyti Lietuvos valstybės savarankiškumą, bet ir reikalavo, kad tie valdovai ir jų įpėdiniai rūpintųsi atgauti kokių nors būdu prarastas Lietuvos žemes ir nuolat rūpintųsi Lietuvos valstybės išlaikymu, klestėjimu ir augimu.

1392 m. Astravo sutartimi gavęs valdyti Lietuvos žemes, Vytautas rūpinosi susilpninti, o gal net ir nutraukti Jogailos užmegztus Lietuvos - Lenkijos tarpvalstybinius ryšius, bet 1399 m. pralaimėjęs prie Vorklos upės mūšį prieš totorius, lenkų ponų buvo priverstas 1401 m. Vilniuje pasirašyti naują ryšių su Lenkija sutartį. Tą sutartimi Lietuva po Vytauto mirties turėjusi atitekti Lenkijai. Gi t.v. lenkų ponų Horodlės 1413 m. spalio mėn. 2 d. akte kalbama apie abiejų valstybių sąjungimą į vieną valstybę, tačiau tolimesnė įvykių eiga nesiklostė pagal

lenkų norus, ir Vytauto - Kazimiero laikais Lietuva vis išslysdavo iš lenkų rankų, nors tos lenkų pastangos Lietuvą įjungti į Lenkiją ne tik nemažėjo, bet augo.

Pažymėtina, kad ne lietuviai, bet lenkai visą laiką siekė, jog tas abi valstybes valdytų vienas ir tas pats valdovas. Lenkai, vis pasirinkdami savo valdovą Lietuvos valdovą, įvairiomis priemonėmis darė jį sau priklausomą, o su laiku ir visai paklusnų vien Lenkijos interesų gynėju, pasiekdami tiek, kad 1564 m. Žygimantas Augustas savo paveldėjimo teisių į Lietuvos valstybę atsisakęs Lenkijos naudai. Lenkam tai buvo didelis laimėjimas.

Vis nepajėgdami įjungti į Lenkiją visos Lietuvos, jie pirmiausia siekė atplėsti nuo Lietuvos Voliniją, Palenkę ir Kijevo žemes. Ypač aštrūs ginčai dėl tų žemių buvo kilę prie Kazimiero (Jogailaičio) daugelyje suvažiavimų, kone pereidami į atvirą karą. Prie Kazimiero lietuviai tas žemes dar apgynė nuo lenkų, nors šie jau visą laiką ten brovėso plėšikavo ir niekad neatsisakė ateiityje vis ju reikalauti sau. Vėliau lenkai šias savo pastangas panaudojo spaudimui priversti lietuvius sudaryti su lenkais uniją.

Lenkai šiandien vis dar bando teigti, jog, girdi, tos unijos troško ir ieškojo lietuviai, o ne lenkai. Vis dėlto istoriniai faktai rodo ką kitą. Lenkai kiekvieno suvažiavimo ar seimo proga vis įkyriai reikalavo, kad Lietuva su-eitų su Lenkija į uniją, kad iš to "junginio" susidarytų viena valstybė ir... viena tauta! Užtenka tik paminėti suvažiavimus, vykusius artilmiliausiam laikotarpyje prieš tą Liublino uniją, būtent, vien tik Žygimanto laikais.

1548 m. mirus Žygimantui Seniui, Žygimantas Augustas tapo abiejų valstybių valdovu. Jau tų pat metų Petrakavo seime lenkai kėlė unijos sudarymo klausimą, nors nieko dar nelaimėdami. 1551. IX.29 Vilniaus visuotiniame seime lenkų pasiuntiniai vėl kėlė unijos klausimą, bet seimas tą reikalą visai atsisakė svarstyti. 1553 m. Parčovo seime lenkų atstovai reikalavo, kad valdovas palenkėtų lietuvius unijos sudarymui. Bet klausimas ir vėl lietuvių visai nebuvo svarstytas. Vieton to 1554. XI. Vilniaus seime lietuvių prašė valdovą, kad būtų sustabdyti Lietuvos žemėse lenkų daromi plėšimai. Valdovas pažadėjo tą lietuvių reikalavimą patenkinti. Tais pačiais metais, o taip pat 1557, 1558, 1559 metais, lietuviai reikalauja patikrinti ir patikslinti Lietuvos - Lenkijos sieną, kurią lenkai nuolat pažeidinėja.

1563. XI. - 1564. IV Varšuvėje įvyko bendras lietuvių - lenkų pasitarimas, sukvietas aptarti lėšų rinkimo klausimui karo su Maskva akivaizdoje. Tačiau pasitarime daugiausia buvo kalbama apie uniją. Buvo peržiūrimi seni Lietuvos - Lenkijos santykių dokumentai. Lenkai reikalavo, kad būtų panaikintos visos Lietuvos valstybės savarankiškumo ženklai: kad jungtinėje valstybėje būtų tik vienas kanceleris, vienas maršalas, vienas valstybės antspaudas, vienas išdas, vienas seimas, kad valdovas būtų vainikuojamas tik Lenkijos karūna ir tituluojamas tik Lenkijos valstybės ir Lietuvos žemių valdovu, kad būtų daugiau nevainikuojamas ir Lietuvos valdovu. Greta viso to, lenkai dar reikalavo sau Volinijos, Palenkės ir t.t. Lietuviai visus tuos reikalavimus atmetė. 1564.V. - VI. Bielsko seime lenkų atstovai vėl reikalavo sudaryti uniją, bet lietuviai, vieton to, svarstė savo Statuto papildymus. Tame gi

Zapyškio bažnyčia netoli Kauno, prie Nemuno. Gotinės architektūros XVI amžiaus paminklas Lietuvoje. Nuotr. P. Karpavičiaus

Daug pašauktųjų, bet mažai išrinktųjų

(Atkelta iš 1 dsl.)

balastu ir tuo įspūdį išsklaido bei skaitytų dėmesį nukreipia kitur, nukreipia į autorius visai neapsvarstytas pripuolambybes. Su ta problema rišasi ir dialogų klausimas. Per dažnai jie dirbtiniai ir perforuoti. Kartais visi autorius personažai kalba tuo pačiu tempu ir tais pačiais išsireikimais bei galvoja tom pačiom mintim. Tada matai, kaip visų personažų lūpom kalba autorius, o ne jo sukurti veikėjai.

Klausiat: ar jaučiama romanos laisvės kovos metų dvasia? Deja. Sakau, deja, nes retorika, nors ir patriotiška, nepadaro gero romano. - Priešingai - ji dažnai pasmerkia nepasisekimui. Vis dar smarkokai jaučiami bėgimo iš Lietuvos scenos ir pergyvenimai, Vokietijos lageriai ir naujakurių dienos. Tačiau jau bandoma pasisakyti ir šviežiau. Šalia premijuotojo buvo ir keli kiti, bandantys vaizduoti jau okupuotosios Lietuvos gyvenimą. Pora buvo detektyvinių nuotykių pynės. Ypač pavykus buvo viena Lietuvos kaimo apysaka, kuri tikrai sėkmingai, su nuotaka ir humoru, vaizdavo kaimo gyvenimą.

Premijuotasis romanas imponavo nauju žvilgsniu ir savita situacija. Autorius pajėgė sukurti tam tikrą intelektualinę intriga. Jei detektyvinė intriga vadovaujasi situacijomis, tai čia pagrindinio personažo užrašinėjamos mintys kviečia sekti iki galo, iki paskutiniojo jo mintis bus užfiksuota. Ta intriga ypač įdomi besidomintiems Lietuvos dabartine literatūra. Norisi sužinoti, kaip rašantysis išriš savo nerimą, ar atpažins jo priežastį. Jeigu būčiau augęs Lietuvoje, kaip tas rašytojėlis - bibliotekininkas, gal galvočiau, kad autorius nepažįsta tų sąlygų, nes žinočiau faktą, kad taip žmonės tose sąlygose negalvoja ir nesielgia. Dabar gi galiu tik pasakyti, kad Gliaudos veikėjas ir jo mintys įtikino, kad tose sąlygose žmonės galėtų taip

Statute, dar net ryškiau negu 1529 metų I-jame Lietuvos Statute, pabrėžiamas Lietuvos savarankiškumas. 1566 m. Vilniuje, 1566 m. Brastoje, 1567 m. Gardine, 1568 m. Gardine lenkų pasiuntiniai vis bandė lietuvius palenkinti prie unijos klausimo nagrinėjimo, bet vis nesėkmingai. Pagaliau buvo sutarta tą reikalą svarstyti Liublino, kur turėta susirinkti 1568 m. gruodžio 23 d.

viena provokuojanti mintis, kurią pagvildenti gal būtų visai verta.

Reikia džiaugtis, kad konkursan suplaukė tiek rankraščių. Ir kiekvieną jų skaitydama, labai sąmoningai pamačiau, koks milžiniškas darbas yra romano rašymas.

Lilė Gražulienė
(A.M.)

Amerikiečių ir britų televizija

(Atkelta iš 2 dsl.)
sustatant mikrofonus, kameras ir

reporterį Covent Gardene buvo padaryti vien tik jam. Tačiau tai nebuvo vienintelis būdas, kuriuo BBC prisiderino prie aplinkumos tiesos ir padidino žiūrovų išgyvenimų betarpiškumą. Pirmos pertraukos metu pranešėjas pasakė, kad dabar publika eina į barą ko nors išgerti; gal būt, žiūrovas irgi yra ištroškęs, tad bus dviejų minučių pertrauka, kad jis galėtų pasiimti atgaivos savo paties namuose. "Tačiau tam jums nereikia stovėti eilėje. Aš įsivaizduoju, kad jūs galite tiesiai pasiimti savo stiklą".

Ar tai pataikavimas? Ne, atsa-

ko ponis D. Trilling. Ji buvusi sužavėta tuo jos pačios buvimo patvirtinimu. Ir dar kartą BBC parodžiusi savo pagarbą tikrovei ir savo nuostabiai paprastą ir tiesioginį ryšį su tikrais žmonėmis, kurie sudaro jos plačią bendradarbių publiką.

P. Gaučys

10% - 20% - 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

KOSTAS BUTKUS
Tel. PR 8-2781

METALO IR STIKLO:

Tvoros, Stogeliai, Duryš Langai, Rynės, Turekliai

SIUNTINIAI | LIETUVA
COSMOS EXPRESS

PARQUETTE GIFT PARCEL SERV.
3608 69th St. Tel. WA 5-2782
3501 69th St. Tel. WA 5-2737
3333 So. Halsted St. Tel. 264-3320
Lietuvių bendrovė turinti toles siuntinius sušiti savo vardu iš Chicago tiesiai į Lietuvą. Įvairių medžiagų, Ital. lietaučių ir kitų prekių. Pristatomi doleriniai dovanų užsakymai.
E. ir V. Zukauskai

DAŽYMAS
FIGIAI DAŽAU KAMBARIUS. VALAU KILIMUS IR BALDUS.
J. RUDIS - Tel. CL 4-1050

MOVING
J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas ilgų metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

LEO'S SINCLAIR SERVICE
LEONAS FRANKUS
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos, Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampus 58th Street
Telefonas - PProspect 8-9533

Heating Contractor
Irengiu naujus ir perstatau senus visų rūšių namų apsildymo pečius ir air conditioning į naujus ir senus namus. Stogų rinas (gutters), vandens šildymo boilerius. Turu leidimus dėti mėsas ir užmiesčiuose. Darbas atliekamas greitai ir sąžiningai. Apkačiavimai nemo kamai.
DOMAS ZUKAUSKAS
HEATING & SHEET METAL
1444 S. Western, Chicago 9, Ill.
Telefonas VI 7-3447.

BANGA
TV, Radio, Stereo, Spalvotom televizijom antenos. Pard. ir taisymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3607
P. Rudėnas K. Simulis

A. ABALL ROOFING CO.
Isteltą prieš 49 metus
Dengiamie visų rūšių stogus. Taisoma arba dedama nauja kamina. Pienas, putekamuosius vamzdžius. Dažome iš lauko. Taisome mūrą "tuck-pointing". Pilnai apsidraudę. Visas darbas garantuotas
LA 1-6047 arba PO 2-8778

GARBAGE DRUMS
WITH COVERS AND HANDLES
30 and 50 gal. Free delivery
5622 So. Racine, 434-1113

MOVING
Apraustas perkraustymas įvairių atstumų.
A. VILIMAS
823 WEST 34th PLACE
Telef. - FRontier 6-1882

LUIZ AUTO REPAIR
TELEF. - 436-3699
KAROSERIJOS, SPARNŲ (FENDER) TAISYMAS IR DAŽYMO DARBAI
Atliekami tiksliai ir nebrangiai.
6643 S. KEDZIE AVE., CHICAGO, ILL. 60629
Savininkas Aloyzas A. Kuniskas

Velykinės Kortelės
RUSTCRAFT IR NORCROSS gamybos
Kiekvienai giminei ir draugams
DENNISON'S VELIKŲ PAPUOSIMAI IR DOVANŲ ĮPAKAVIMAI
VELYKINĖS KORTELES SVETIMOMIS KALBOMIS
DIRMAVONĖS IR KOMUNIJOS KORTELES
IAMA STATIONERS
"THE SHOP U-NEED" "THE SHOP U-NEEK"
6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102
Dovanos, Kortelės, Knygos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

Tegul lyja

DOVANA

ŠIE SKĖČIAI GAUNAMI NEMOKAMAI NUO "ACCESSIBLES"

Jūs džiaugsitės šiuo specialiu pavasarinu pasiūlymu. Šie nepaprastai madingi skėčiai rodo tikrą liuksą. Vandeniui atspari medžiaga yra 100% acetate ir nepaprastai "designer" rankenos yra importuotos iš Italijos. Kai nevertojami šie skėčiai uždaryti yra puošnūs ir yra malonu juos nešti.

Jūs dovana jums nemokamai, su pasirinkimu spalvų ir rankenų, atidarius naują sąskaitą su \$500.00 arba daugiau, ar pridėjus tą sumą jūsų turimoje sąskaitoje. Siūlome jums platų pasirinkimą taupymo planų, įskaitant ir 5 1/2% Single Payment Certificate (minimum \$7,500), visiems jūsų taupymo pareikalavimams. Prašome, tik po vieną dovana šeimai. Šis pasiūlymas baigsis balandžio 15-tą ir dovanos nėra siunčiamos paštu. Atvykite dar šiandien.

Saint Anthony Savings
1447 S. 49th St., Cicero, Ill. 60650
PHONE: 656-6330
JOSEPH F. GRIBAUSKAS, Exec. Sec'y
Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation, Washington, D.C.

Maironio namai Kaune šiandien

BRONIUS KVIKLYS

Rotušės aikštėje Kaune, greta daugelio senų architektūrinių paminklų, priešais Rotušės rūmus stūkso seni dviaukščiai rūmai. Ši pastatą nepriklausomybės metais vadinome Maironio namais.

Rūmus XVII a. pastatė Didž. Lietuvos kunigaikštijos kanceleris Kristupas Pacas. Statydamas Pažaislio vienuolyną, jis čia ir gyveno. Mirdamas juos užrašė Pažaislio kamendulių vienuolynui. Vėliau jie perėjo į kitų didikų rankas, iš kurių grafiui Chrapovickiai juos atnaujino.

1831 m. rusai rūmus nusavino ir juose įruošė karinį teismą. Dar vėliau jie perėjo į žydų rankas, o 1909 ar 1910 m. juos nusipirko prel. M. Mačiulis-Maironis. Rūmus jis atnaujino, gražiai sutvarkė ir kurį laiką prieš mirtį pats juose gyveno. Rūmuose buvo ir du šimtus svečių salė, Tado Daugirdo išdekoruota. Kauno metropolijos kunigų seminarija retkarčiais joje ruošdavo priėmimus. Rūmuose yra gyvenę prezidentas A. Smetona, prel. M. Krupavičius, prof. Iz. Tamošaitis ir kiti žinomi asmenys.

Mirus Maironiui, rūmuose įkurdintas Tautosakos archyvas. 1936 m. juose pradėtas organizuoti Maironio vardo literatūros muziejus, kurį vedė poetas Bern. Brazdžionis. Jo ir kitų talkininkų rūpesčiu čia buvo sutelkta daug Maironių ir kitus mūsų rašytojus liečiančios medžiagos: rankraščių, knygų, rašytojų namų apyvokos dalykų ir pan. reikmenų.

Reikia džiaugtis, kad II pasaulinio karo veiksmams, gerokai apdaužę Kauną, muziejus kaip ir nepalietė, ir pokario metais jis buvo atkurtas. 1955 m. jis buvo pavadintas Kauno literatūrinio muziejum (Maironio vardas bolševikams nebuvo priimtinas), o 1965 m. pavadintas Lietuvos T. SR literatūros muziejum. Mūsų rašytojus liečianti medžiaga ir toliau buvo renkama. Sovietinė spauda retkarčiais apie jį užsimena, nes muziejus yra turistų labai gausiai lankomas.

Mus pasiekusiomis žiniomis, tik dalis rašytojus liečiančių dalykų muziejuje yra eksponuoti (išdėlioti): didesnė dalis guli fonduose (sandėliuose). Muziejinė medžiaga suskirstyta skyriais (feodalizmo, kapitalizmo ir socializmo epochos). Antrajame aukšte tebesanti iš senovės laikų įtaisyta arfa, kuri, atidarant duris, gražiai suskamba. Buvęs Maironio butelis paliktas, tik jo miegamajame sustatyti svečių salonių baldai, kurių tarpe esąs ir virtui lošti staliukas. Buv. darbo kambarys paliktas, greičiausiai, kaip buvęs Maironio laikais: yra rašomasis stalas, aukštas pulas (ant jo Maironis rašydavo stovėdamas); kitame darbo kambarėje yra knygų spintos. Iš buv. Maironio bibliotekos išlikę apie 500 knygų. Jų tarpe esąs ir 1588 m. Vilniuje išleistas Lietuvos statutas. Sutelkta nemaža poeto

rankraštinės medžiagos, kurių tarpe esąs ir "Pavasario balsų" 1926 m. laidos rankraštis.

I Maironio rūmus pokario metais pateko ir rašytojo Tumo — Vaižganto kairie baldai, paveikslai ir smulkūs daiktai. Esanti ir Vaižganto kanarėlės iškamša. Kituose skyriuose padėti kitų mūsų rašytojų rankraščiai. Atrodo, kad čia yra ir pokario metais iš sugriauto Karaliaučiaus griuvėsių paimti ir į Lietuvą atgabenti kairie K. Donelaičio rankraščiai.

Paskutiniu metu muziejui buvęs perduotas vysk. M. Valančiaus rašomasis stalelis, spintelė, bufetėlis. Esanti ir rašyt. Vinco Krėvės pypkė, kurią jis savo laiku padovanojęs Vytauto Didžiojo universitetui. I muziejų atgabentas ir kalbininko prof. J. Jablonskio vežimėlis. Kaip žinia, šis didelis mūsų tautos vyras buvo pusiau paralyzuotas, negalėjo vaikščioti ir važinėdavo vežimėliu. Kažkada i muziejų patekę ir pora dr. V. Kudirkos daiktelių: jo termometras ir dantims traukti prietaisėlis.

Iš rankraštinės medžiagos paminėtinas neseniai gautas vysk. M. Valančiaus 1862 metų siekio rugsėjo mėn. 12 dieną rašytas rankraštis — Ganytojiškas laiškas apie "girtystę".

Tai vertingi lituanistiniai dalykai. Jų yra ir daugiau. Be je, muziejuje prigriusta ir daug niekam nereikalingos bolševikinės propagandos medžiagos, įruošti jų mažai vertingų rašytojų — poetų skyriai ir kt. Bet, atrodo, muziejaus lankytojai akylūs ir pelius nuo grūdų visai lengvai atskiria. Šiuo metu muziejaus direktorium yra Juozas Kulikauskas.

• **A. a. Augustinas Jakučionis**, žinomas mūsų pedagogas ir vadovėlių autorius, mirė okup. Lietuvoje kovo 5 d., sulaukęs 84 metų amžiaus. Vellonis buvo gimęs 1884. VIII. 19 Daugirdėlių k., Alytaus apskr. 1904 m. baigė Veiverių mokytojų seminariją ir pradėjo dirbti kaip mokytojas. Jo trijų dalių elementorius "Kelias į šviesą" susilaukė net 26 laidų. Lietuvių spaudoje pradėjo dirbti, tuojau ją atvagus. Yra paskelbęs daugybę straipsnių pedagoginiais ir kt. klausimais. Buvęs vienas iš Lietuvos mokytojų profesinės sąjungos steigėjų. Nuo 1949 m. gyveno kaip pensininkas.

• **T. Sventikaitė** ir **H. Kunavičius**, okup. Lietuvos baleto veteranai, atsivėlino su teatru ir išėjo į pensiją. Paskutinis jų pasirodymas buvo J. Juzeliūno baleto "Ant marių kranto".

MOVING

SEHENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš to miesto leidimai ir pilna apranda.

2047 W. 67th Place WA 5-8063

Maironio namų fasadas Kaune (kairėje)

KRONIKA

• **Albino Baranausko eilėraščių rinkinys** "Pasaga ir vyšnios", leidžiamas Lietuviškos knygos klubo, šiuo metu spausdėveje jau yra surinktas, ir autorius daro jo paskutinę korektūrą. Tai bus stambus, savitą balsą mūsų poezijos raidoje turintis eilėraščių pluoštas.

Albinas Baranauskas, pratęsdamas jau gana ilgą vilkaviškių literatūrai tradiciją, anksčiau yra čia reiškęs kaip meistrškai kalbą ir temą valdantis beletristas. Pirmasis jo novelių rinkinys "Sniego platumos" (1955) yra laimėjęs "Aidų" žurnalo premiją, antrasis apysakų ir novelių pluoštas "Kalvos ir lankos" buvo išleistas 1959 metais, o 1965 metais jo romanui "Karklupėnuose" buvo paskirta "Draugo" romano konkurso tūkstantinė.

Pastaraisiais metais Albinas Baranauskas žurnaluose ir laikraščiuose gana gausiai spausdino temų ir formos prasme labai originalių savo eilėraščių saujas. Lietuviškos knygos klubo dabar leidžiamas jo poezijos rinkinys bus jau gana brandus Albino Baranausko, ir kaip poeto, debiutas.

• **M. J. Šileikio tapybos paroda** Chicagoje rengiama Balzeko Lietuvių kultūros muziejuje nuo

balandžio 12 iki gegužės 3 d. M. Šileikis yra vyresniosios mūsų dailininkų kartos atstovas,

ŠV. ANTANO GIMNAZIJA

KENNEBUNKPORTE, MAINE,

SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išeinamas pilnas i kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaitėje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai, duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžvalga. Mokiniams šviesti kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams istoti i kolegijas. Mokiniai gyvena benucabuty. Atlyginimas visiems pricinamas. Atsižvelgiama i kiekvienos šeimos padėti. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TEVAL BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ, KOL JI YRA. JOS ATETITIS JOSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)

NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES...
No-Limit on MONTHS

FULL LIFETIME GUARANTEE against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement pro-rated on original tread depth wear and based on Firestone adjustment price for replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not, represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Neribota garantija: iki susidėvėjimo. Ratlankiai (wheels)

Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service

2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois

Telef. — GROvehill 6-7777

Val.: kasdien 7 v. r.—7 v. v., šešt. 7 v. r.—3 v. p.p.

Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.

Savininkas MIKAS ČESAS

Chicagos Meno Institutą baigęs jau 1923 metais, Realistiniai impresionistinio pobūdžio jo portretai ir peizažai pasižymi giedriu spalvingumu ir subtilia nuotaika. Parodoje bus išstatyta 30 darbų, daugumoj peizažai.

• **Balys Sruoga prancūziškai.**

Žinomo mūsų dramaturgo ir poeto kūrybingai parašyti atsiminimai iš vokiškojo kaceto "Dievų miške" šiuo metu yra išversti prancūzų kalbon ir išleisti Pariziuje Diderot knygų klubo. Rašytojas iš vokiškojo kaceto, pasiekus jį rusų armijoms karui baigiantis, grįžo okupuoton Lietuvon ir ten mirė 1947 metais.

• **Orisos valstijoje, Indijoje,** buvo suruostas lietuvių kultūros festivalis, užsitęsęs 10 dienų. Lietuviai dainininkai, šokėjai ir kiti menininkai buvę indų nuosirdžiai priimti. Ypač šiltai buvęs su tiktais dainininkas V. Adamkevičius. Festivalis rišamas su rusų planuojama sutartimi su Indija, kuri būtų nukreipta prieš bendrąjį priešą — komunistinę Kiniją.

Gal įdomu žinoti šviesos metų ilgį? Ogi 6.000.000.000.000 mylių.

MOVING

Perkrausto baldus ir arti ir to!

A. BENIULIS

Chicago, Ill. 60629. Tel. RE 7-7083

WAGNER & SONS

Typewriters — Adding Machines — Checkwriters.
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas

NAUJOJE VIEŠOJE

5610 S. Pulaski Rd., Tel. 231-4111

DULKIŲ SIURBLIŲ TAISYMAS.

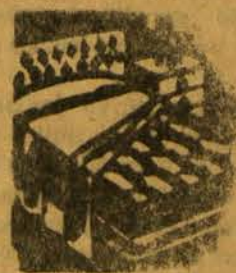
Valome, ištepame, suderiname, pakeičiame (hoses) — žarnas.

Parduodame ir taisome visų gamybų dulkių siurblius ir turime dalis, maišelius ir visus prijunimus (dalis) visų gamybų siurbliams — Electrolux, Hoover, Eureka, Kirby ir Royal bei kitų.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

Platinkite "Draugą".

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

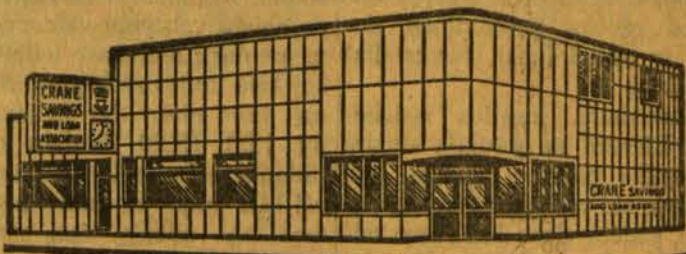
LIETUVIŲ STAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. Seeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val.; antrą, trečią, ir šeštą nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų.

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.

Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

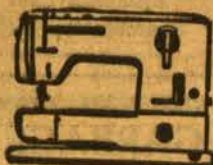
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v.

ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v.

ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

SIUVIMO Mašinos

• ELNA
• BERNINA
• NECCHI
• VIKING
• PFAFF
• SINGER

Sveicariškos, vokiškos, itališkos, japoniškos ir kitų firmų.

Taisome, parduodame ir nuomojame prietaisus kainomis ir sąlygomis. Darbas greitas ir sąžiningas. Turime dalis, pritaikome pagal ekonų kabinetus. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiesčiuose.

B. & B. DISTRIBUTING CO.
4081 So. Archer Avenue
(Archer ir California)
Chicago, Ill. 60632, Tel. 927-4702
Ved. Arvydas M. Dikinis

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS. PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN!

5%

Mokamas už vienų metų taupymo ląkštus nuo išdavimo datos (\$5,000.00 ar daugiau, įdėdant po \$500.00)

4 3/4% Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5 1/4%

Mokamas už vienų metų taupymo ląkštus nuo išdavimo datos (\$10,000.00 ar daugiau, įdėdant po \$1,000.00)

DĖL INFORMACIJŲ KREIPKITES

MUTUAL Federal SAVINGS

2212 W. CERMAK RD., CHICAGO, ILL. 60608. Tel. VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PETRAS KAZANAUSKAS, President

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

Mes mokame **5 1/4** ant visų taupymo sertifikatu per annu

MINIMUM SUMA \$5,000.00

MIDLAND SAVINGS

4040 Archer Ave.
Chicago, Ill. 60632
Telephone CL 4-4470
FRANK ZOGAS
President

Nauji leidiniai

GIROS AIDAS, 1967—

1968 m. Nr. 25-26. Žurnalą leidžia Lietuvių miškininkų sąjunga išeivijoje, 2740 W. 43 St. Chicago, Ill. 60632, U.S.A. Redaktorius prof. J. Kuprionis, Louisiana Polytechnic Institute, Ruston, La. U.S.A. Techniškas redaktorius V. Žemaitis. Administratorius P. Norkaitis, 2835 W. Pershing Rd., Chicago, Ill. 60632. Spausdino Saleziečių spaustuvė Romoj, Italijoje. Spaudos priežiūra ir grafika V. Aleksandravičiaus. Tiražas 300 egz., iš kurių 50 numeruoti. Šio suakutuvinio numerio kaina \$1.50.

Dedikacija tituliname puslapyje aiškiai pasako, kodėl naujasis "Girios Aido" numeris yra išimtinio didumo (125 psl.) ir kam jis yra skirtas. "Ši suakutuvinė Girios Aido numeris skiriama ne vien laisvos Lietuvos Miškų departamentui 50-ties metų kūrimo sukakčiai paminėti, bet taip pat pagerbti visus mirusius to laikotarpio Lietuvos miškininkus — žinomus ir nežinomus; žuvusius už jos laisvę partizanų mirtimi, ištremtus mirėsi Sibiran, ir Lietuvoje bei tremtyje, laisvam pasaulyje, mirusius... Stelmuzės ažuolas (viršelyje) — simbolizuoja lietuvių tautos tūkst. tūkst. kovas už laisvę, jos ištvėrmę ir šviesias viltis ateitin..."

Žurnalo puslapius paskelbta visa eilė straipsnių, turinčių ne vien apžvalginę, bet ir išliekančios mokslinės bei istorinės-dokumentinės vertės. Leidinys pradamas Antano Rukuišos straipsniu "Lietuvos miškų ūkis laike paskutinių 50 metų (1918-1968)". Tai tiesiog ištisa studija, liečianti lietuviškosios miškų administracijos kūrimą po I pasaulinio karo, miško plotų mažėjimą bei didėjimą, miško eksploataciją, miško pramonę, miško želdymus ir kt., keliamas temas iliustruojant ir pagrįdžiant dar įvairiomis lentelėmis - statistikomis. V. Žemaitis rašo apie 1641 metų Pietinės Lietuvos girių ordinaciją, o dr. Z. Prūsas svarstosi medienos panaudojimo evoliuciją ir ateities gaires. Prof. J. Rautkys pateikia išsamų sąrašą Lietuvoje augančių medinių augalų vardų. Prof. J. Kuprionis iškelia kelis bruožus iš 1967 metais Lietuvoje mirusio seno mūsų miškininko Antano Kvedaro veiklos. Apie Jungtinių Tautų maisto ir žemės ūkio organizaciją (FAO) rašo jos administracijoje dirbęs A.J. A. Žemaitis. Kaip okupacijos naikino Lietuvos miškus, vaizdinga atsiminimų forma pasakoja Aleksandras Tenisonas. Duodama pluoštas ir kitų miškininkų atsiminimų. Apžvalginėje žurnalo dalyje pateikiama įdomių Lietuvos, JAV ir pasaulio miškininkystės faktų, lietuvių miškininkų veiklos kroniką, knygų recenzijos ir kt.

Tiek turiniu, tiek išorine savo išvaizda šis "Girios Aido" numeris daro neblogą įspūdį. Vieno tik būtų pageidautina, reiklia redaktoriams atkreipti akyslenį dėmesį į lietuvių kalbos, rašybos bei skyrybos didesnę paisyimą visoje skelbiamoj medžiagoje. Į šitai turėtų atkreipti dėmesį ne vien tik "Girios Aidas", bet ir visa eilė rečiau bespasirodančių vieno kio ar kitokio pobūdžio mūsų leidinių. Nėra gerai, kai vienos ar kitos specialybės žmonės, būdami leidinių redaktoriais, per daug lengvai apsieina be specialisto lietuvių kalbos kultūros lygis yra tikrai "kur koja, kur ranka"...

MOTERIS, 1969 m. sausio - vasario mėn. Nr. 1. Lietuvių moterų žurnalas. Redaktorė — Z. Daugvainienė ir N. Kulpavičienė. Skyrius veda — I. Kairienė, E. Krikščiūnienė, L. Murauskienė, A. Šarūnienė. Administratorė — B. Pabedinskienė. Redakcijos ir administracijos adresas — 1011 College Str., Toronto 4, Ont. Canada. Metinė prenumė-

Ant šito akmenio yra užrašyta: "Šioje sodyboje 1793. X. 23 gimė lietuvių rašytojas Šimanas Daukantas". Gimtoji Šimano Daukanto bakūzė jau supuvo... Kalvių kaime. Užliekusiame svirnelyje dabar jau įrengtas muziejelis

rata \$5.00. Žurnalą leidžia Lietuvių katalikų moterų draugija. Mūsųose tai tikrai kone liukusinės išvaizdos, didelio formato, iliustruotas, gerame popieriuje spausdintas 30 psl. žurnalas. Parinktoji medžiaga labai įvairi, aktuali ir įdomi ne vien tik moteriškajam pasauliui, bet ir šiaip kiekvienam šviesesniai lietuviui.

Apie pamirštąsias 1831 metų sukilėles intriguojančiai rašo V. Sruogienė, straipsnį iliustruojant dar ir ano meto portretų ir peizažų graviūromis. N. Kulpavičienė prisimena Šv. Petro ir Povilo bažnyčios Vilniuje 300 metų sukaktį. M. Slavėnienė rašo apie mūsų veteranus, duodant rašytojos Žemaitės laiškų ištraukas. Poeziją šį kartą atstovauja — J. Augustaitė-Vaičiūnienė, Sesuo Jurgita Saulaitytė, Ald. Prižgintaitė, Halina Didžiulytė-Mošinskienė ir Ona Namikaitė-Andriūnienė. Moterys pasaulyje, Buto įrengimas, Madų ir grožio pasaulis, Šeiminių kampelis, Rankdarbiai ir kt. "Moterį" skaityti ir prenumeruoti, esame įsitikinę, yra tikrai kiekvienos lietuvišės ambicija.

LAISKAI LIETUVIAMS, 1969 m. vasario mėn. Nr. 2. Tėvų jėgų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Vyr. redakt. Kęstutis Trimakas, S.J. Adresas — 2345 W. 56 th Str., Chicago, Ill. 60636. Metinė prenumėrata \$5.00.

Jau visoje eilėje pastarųjų metų vargu ar buvo kuris nors šio žurnalo numeris toks, kad jį būtų reikėję minėti blogu ir neatlaidžiai kritišką žodžiu. Žinoma, kartais būtų galima ir vieną kitą smulkmeną prikišti, bet tai jokių būdu nenuvertintų bendrojo gero įspūdžio. Skaitytojas pagaliau gali ir nesutikti su visomis žurnalo bendradarbių mintimis. Bet leidinio aprėptų sričių platumas ir nuomonių įvairumas yra, manytume, pagrindinė šio žurnalo stiprybė. Visų tų gerumų yra apstu ir vasario mėnesio numerįje.

GAUDEAMUS, 1969 m. kovo mėn. Nr. 2. Tai jau ir ankstesniais metais leistas, bet pastaruoju laikui ypač visa gerąja prasme atsinaujinęs Studentų ateitininkų sąjungos studentiškas leidinys. Viso to "kaltininkų", tur būt, reikėtų laikyti dabartinį "Gaudeamus" redaktorių Vytą Klorį (1543 South Holmden Road, Euclid, Ohio 44121), sugebėjusį leidinį padaryti gyvu, aktualiu, drasiu, techniškai bei estetiškai švairiai sutvarkytu. Re-

ir su savo straipsniais bei mintimis ateis į "Gaudeamus" puslapius, juo leidinio gyvavimas bus dar prasmingesnis. Ko vis dėlto būtų iš "Gaudeamus" pageidautina, tai mažiau lietuvių kalbos "nuodėmių".

LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS, 1969 m. sausio - kovo mėn. Nr. 1 (33). Pasaulio ir Amerikos Lietuvių gydytojų sąjungos organas. Vyr. Red. dr. S. Biežis. Atsakingasis redaktorius — dr. M. Budrienė, 2751 W. 51 Str. Chicago, Ill. 60632. Administruoja Irena Makštutienė, 8743 Mobile Ave., Oak Lawn, Ill. 60453. Metinė prenumėrata \$6.00.

Šio numerio vedamajame rašoma: "Lietuvių gydytojų Biuletinio paskirtis nuo pat pradžios buvo ir yra palaikyti ryšį tarp lietuvių gydytojų, išsiblaškiusių plačiame pasaulyje, skatinti lietuvišką tautinę sąmonę savo kolegų tarpe, mėginti išlaikyti savą medicinišką terminologiją ir kiek galima painformuoti kolegas, kas darosi mūsų tarpe mediciniškoje srityje". Reikia pasakyti, kad biuletinio, kuris jau yra įgijęs vi-

sai patrauklaus žurnalo formą, leidėjai ir redaktoriai visa tai sąžiningai vykdo. Tačiau leidinio puslapius yra apščiui ir medžiagos, kuri įdomi ne vien tik gydytojui, bet ir šiaip skaitytojui. Sakysim, šį kartą yra labai intriguojantis interview, liečiantis dabartinį okupuotos Lietuvos gyvenimą. Vedamajame iškeliamas ir kitas prasmingas biuletinio užmojis, kai rašoma: "Šiais 1969 metais bandysime koncentruoti ant antrojo punkto — Lietuvos medicinos istorijos. Savo straipsnių ciklą pradėsime dr. E. Norvaišienės, dr. A. Garūno ir dr. K. Gudaičio straipsniais".

Biuletinio redakcijai betgi reikiama paprieikštai, taip kaip ir čia pat šiandien minimam "Girios Aido", kad per maža kreipiama dėmesio į lietuvių kalbos išlyginimą. Negalime reikalauti, kad medicinos gydytojai jau būtų šimtaprocentiniai lietuvių kalbos specialistai, bet jie turėtų suprasti, kad tokiais ir nėra, kad biuleteniui skirtą medžiagą paruošti reikia ir tikro lietuvių tautos tautos.

• Bruno Vrublevičius, LIETUVIAI LEGIONIERIAI VIET-

DRAUGAS, šeštadienis, 1969 m. kovo mėn. 29 d.

7

NAME. Išeista Toronte, Ont. Kanadoj 1968 m. Tai šiurpūs pergyvenimai lietuvių, kuris pirmiaisiais pokario metais, kaip prancūzų svetimšalių legiono karys, likimo buvo nublokštas į tuo metinį prancūzų ir vietnamiečių karą toje buvusioje Prancūzijos kolonijoje. Knygos kaina \$2.00. Gaunama ir "Drauge".

• Kun. Ladas Budreckas, MIŠIOS AUSROS VARTU MARIJOS GARBEL. Bendruomeniniam vienbalsiam giedojimui su vargonų palyda. Išeido "Muzikos Zinios" 1968 m. Ilgamečio Brooklyn Angelų Karalienės parapijos vargonininko a. a. Prano Dulkės atminimui mišių leidimą finansavo Ona ir Klemensas Bagdonavičiai. Leidinio kaina 25 centai.

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3914 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste.
Telef. — CEdercrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių.

MAZEIKA & EVANS FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

E U D E I K I S LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Trys Moderniškos Koplyčios:
4330 - 34 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605 - 07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741 - 2

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų.
Telef. PROspect 8-0833 — PROspect 8-0834
GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYGIA
2443 West 63rd St., Chicago, Ill.

PETKUS TEVAS IR SŪNUS MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYs MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st Street Tel. 476 - 2345
1410 So. 50th Ave., Cicero Tel. TO 3-2108--09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
LACKAWICZ IR SŪNUS
424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1215
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-6672
PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-8572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-8401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-1139
VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003
LAWN FUNERAL HOME
Sigmund J. Sutkus
7909 STATE RD., OAKLAWN, ILL. Tel. 638-2320

Perskaite Draugą, duokite kitiems pasiskaityti.

since 1914... MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470
4 3/4% PASSBOOK SAVINGS Paid and Compounded Semi-Annually
5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$10,000) 1-YEAR SAVINGS CERTIFICATES (Minimum \$5,000)

FRANK'S TV and RADIO, INC.
3240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMUI IR TAISYMAS SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!
LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC.
Marquette Pk., 6211 So. Western, PR 8-5875 J. LIEPONIS
Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5.

RICHMOND AUTO SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikikas.
Telef. — GE 6-3134 arba GE 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

SPECIALUS IŠPARDAVIMAS Nauji 1969 Plymouth'ai ir Chrysler'ai
BALZEKAS MOTOR SALES, INC.
PLYMOUTH, VALIANT, CHRYSLER, IMPERIAL
4030 ARCHER AVENUE — TEL. VI 7-1515
Paskutinė proga SUTAPYTI IKI \$2,000.00, perkant naujus 1968 m. PLYMOUTH, CHRYSLER, IMPERIAL. Likę tik 80 automobilių.

Isimylėjusio žmogaus daina

Tenoras Stasys Baras pasakoja apie "Danos" operą

J. Gaidelio "Danos" operoje, kurios spektakliai bus balandžio 12, 13, 19 ir 20 d. Chicagoje šalia choro dalyvauja ir penki solistai: D. Stankaitytė, R. Mastienė, St. Baras, Al. Brazis ir J. Vaznelis. Ši kartą ne repeticioje, bet privačiai susitikęs tenorą Stasį Barą, užvedžiau pokalbį apie "Danos" operą, nestatydamas jokių oficialių klausimų, bet pašnekesį provokuojančiai sukdamas į operą liečiančias temas.

Kaip žinia, Stasys Baras dainavo beveik visuose Chicago Lietuvos operos pastatymuose, išskyrus "Rigoletto" (jis tada buvo Italijoje) ir "Traviatą", kurios partija parašyta lyriniam tenorui. Tarp visos eilės svetimųjų kompozitorių operų, kur Stasys Baras dainavo titulinės ar pagrindinės tenoro partijas, J. Gaidelio "Dana" bus ketvirtoji lietuvių kompozitoriaus opera, kurioje jam tenka dainuoti. Prieš tai dainavo J. Karnavičiaus "Gražinoje" ir D. Lapinsko "Lojkyje" bei "Mare".

— Ar jums nekrenta į akis tai, kad "Danos" siužetas gana keistai supintas? Ar apamai vertėjo šią operą statyti? — paklausiu Stasį Barą.

— Jei mes nepirkimėm savųjų autorių knygų ar savųjų dailininkų paveikslų, kas duotų akstiną jiems kurti? Mums brolis lietuvis kūrėjas yra artimesnis už Nobelio premijos laureatus. Tai yra mūsų sentimentas. Taip ir su operomis. Abu "Danos" kūrėjai (St. Santvaras ir J. Gaidelis) gyvena tremtyje, abu operos kūrėjai paaukojo šimtus valandų, tad ar ši opera turi likti rankraštyje ir pelyti stalčiuose? Todėl Chicago Lietuvos operos žingsnis iškelti "Daną" į scenos šviesą yra tikrai sveikintinas.

— Sakykite, ar "Danos" siužetas gyvenimiškas ir kodėl tik veiksmo užnugarįje pastatyti Lietuvos partizanai?

— "Danos" libretas paimtas iš paties gyvenimo ir yra tikrai gyvenimiškas. Autoriai operos užnugarįje ar fone įvedė ir Lietuvos partizanus. Tai labai natūralu, nes operoje vaizduojamu laiku Lietuvoje vyko sunkios partizanų kovos. Antra: dalis moterų, kurių vyrai kovėsi partizanų eilėse, buvo pasitraukusios į Vakarų ir čia gyveno tremtinių stovyklose. Tad, kaip matome, "Danoje" skamba tik gyvenimiškas motyvas. Gi globaliniu mastu imant, Lietuvos partizanai nebuvo pasauliui tik metų kitų reiškinys, jų ir dabar apstu tik kitose pasaulio dalyse.

— "Danoje" jums atitenka vaidmuo kompozitoriaus Stanaičio, kuris pavilioja partizano Daumanto žmoną dainininkę Danutę Daumantiene. Atrodytų, kad tai negatyvus vaidmuo?

— Kompozitorius Stanaitis yra nevedęs vyras, jis susiranda tuo metu stovyklos pilkame gyvenime netelpantią buv. operos primadoną Daumantiene. Bendras muzikinis darbas, koncertai juos suartina, tarp jų įsižiebė draugystė ir meilė. Ar tai nėra gyvenimiška? Taipgi nesakyčiau, kad mano operinis vaidmuo būtų negatyvus. Juk ką nors mylėti nėra negatyvus dalykas. Be to, Stanaitis jokių intrigu nevelia, neverta "oteliškų" nuodų ar smaugimo, o eina atvira širdimi. Gal mano vaidmenį "Danoje" nėra herojinis ar didelių dramatiškų momentų — tai įsimylėjusio žmogaus daina pakreipta į savo pusę įsimylėtą asmenį, ši kartą pasimetusi stovykliname gyvenime Danutę Daumantiene, Lietuvoje likusio partizanų vado Daumanto žmoną. Muzikiniai

man ta partija įdomi ir ją dainuosiu su dideliu malonumu.

— Ar ši opera bus tokia pat įdomi ir pagaunanti, kaip pasaulinių kompozitorių?

— Atminkime, kad pasaulinės operos yra tūkstančius kartų ištaisytos bei iškopijuotos kompozitorių, dirigentų bei režisierių, o "Dana" dar tik bandoma pirmą kartą. Dirigento Aleksandro Kučino prityrusiose rankose "Dana" turėtų praskambėti Chicago Lietuvos operai įprastame lygyje.

— Tamstos manymu, ar "Dana" būtų publikos priimta ir dartinėje Lietuvoje?

— Labai sunku atsakyti į tą klausimą, nes nežinau, koks šiuo metu yra eilinio Lietuvos klausytojo lygis. Plačiosioms masėms gal ji būtų per moderni. Esu tikras, kad muzikos žinovams padarytų gerą įspūdį.

— Ar jums artimesni klasikiniai ar modernūs muzikos kūriniai?

— Užaugau klasikinės muzikos atmosferoje, todėl suprantama, kad klasikinė muzika yra man artimesnė. Kai buvo reikalas, dainavau su malonumu. Ir dar kartą pabrėžiu, kad didžiausias džiaugsmas man yra tada, kai dainuoju lietuvių kompozitorių kūrinius. Todėl džiaugiuosi, kad ir ateinančios mano pasirodymų po "Danos" bus lietuviškame kūrinyje — J. Sasnausko "Requiem", kurį ruošia Vl. Baltrušaičio vedams Marquette Parko lietuvių parapijos choras ateinančių pavasarį Birželio liūdniešioms įvykiams paminėti.

Prisiminus baisųjį Birželį, tautos Golgotos kelią ir herojinius momentus, akys vėl nukrypsta į "Daną". Opera baigiasi, partizanui Daumantui iš kovos lauko prasiveržus į Vakarus ir čia tremtinių stovyklose suradus ir komp. Stanaitį įsimylėjusią savo žmoną. Čia skamba nostalgios, nors vietomis ir herojinėmis ne-

tolimos praeities nuotakomis atstautos, arijos. Pagaliau Daumantiene, nepernešdama likimo smūgių, nusižudo. Publikos širdyse tikrasis "Danos" herojus liks Daumantas (J. Vaznelis), kad ir beviltiškoje aplinkybėje ištesėjęs ištikimybę tautai, laisvei ir šeimai.

Mūsų pokalbį su solistu Stasiu Baru baigsiu Daumanto žodžiais iš "Danos":

Ir mirdami mes regim ten Vėlykų rytą: Ateis diena ir ant kapų pakils gėlių daina.

VI. Rmjs

Pavasaris jau dvelkia šakelėmis... Nuotr. V. Maželis

Solistas Stasys Baras

Nuotr. Vytauto A. Račkausko

Kam paskirta tūkstančiai

Nuotikos Lietuvių fondo šiemetinį pelną pasidalinus

DR. K. AMBROZAITIS

Lietuvių Fondo Taryba iš 1968 metų gauto pelno paskyrė 28,000 dolerių liuanistiniam švietimui ir lietuvių kultūriniam reikalams paremti. Tai buvo didžiausia suma, kurią LF bet kada yra paskyręs. Padalinimo rezultatai buvo paskelbti kiek pavėluotai, kadangi norėta juos sutapdinti su LF fiskaliniais metais ir LF metiniu suvažiavimu.

Kas pelną skirstė?

Remiantis LF statutu, rinkimų būdu buvo sudaryta LF Pelną skirstymo komisija į kurią tris asmenis išrinko LF taryba, o kitus tris atsiuntė JAV Lietuvių Bendruomenė. Komisija turėjo tris plenumo posėdžius. Komisijos nariai pradžioje pasiskirstė darbas, susirašinėjo ir žodžiu tarėsi su įvairių sričių specialistais, svarstė atsiųstus prašymus, kurių norimos gauti sumos siekė 70,000 dolerių. Pakomisių šiais metais nebuvo sudaryta. Nuspręsta visą medžiagą suskirstyti

tolimos praeities nuotakomis atstautos, arijos. Pagaliau Daumantiene, nepernešdama likimo smūgių, nusižudo. Publikos širdyse tikrasis "Danos" herojus liks Daumantas (J. Vaznelis), kad ir beviltiškoje aplinkybėje ištesėjęs ištikimybę tautai, laisvei ir šeimai.

Mūsų pokalbį su solistu Stasiu Baru baigsiu Daumanto žodžiais iš "Danos":

Ir mirdami mes regim ten Vėlykų rytą: Ateis diena ir ant kapų pakils gėlių daina.

VI. Rmjs

● **Kraštotyriminkų vakaronė**
Kaune, Kauno kraštotyriminkai surengė pobūrį (arba, kaip jie vadino — vakaronę) skirtą pasiskatintiui mylėti savo kalbą. Vaisės — senoviškos lietuviškos: virti žirniai, pupos, kviečiai, avižinis kisielis, gira (gavėniniai patiekalai). Senovines dainas dainavo Kauno Muzikinio teatro solistai ir buvęs operos solistas Antanas Kučingis. Dramos aktorius A. Mackevičius skaitė M. Daukšos "Postilės" prakalbą. Du kalbininkai kalbėjo apie kalbos kultūrą, apie baltų kalbas, o mokytoja Ona Dabrilaite papasakojo atsiminimų apie buvusius savo profesorius — J. Balčikonį, P. Skardžių ir A. Salii. Pirmasis buvo tik neseniai miręs, jis atskirai buvo pagerbtas pobūvio pradžioje. Kiti du — dar tik labai seniai pradėti vėl viešai prisiminti, kai valdžia ryžosi pasitraukimo į Vakarus nebelai kyti nuodėme. (E.)

A. Dantės "Dieviškosios komedijos" pirmoji dalis — Pragaras tik ką pasirodė okup. Lietuvos knygų rinkoje. Išvertė Aleksys Churginas, išleido "Vaga" Vilniuje, 296 psl.

ti taip, kad visos pelno sumos 50 proc. apytikriai tektų liuanistiniam švietimui, kūrybai ir kitiems kultūriniam reikalams 25 proc. ir specialiam Lietuvių fondo kultūriniam projektui vykdyti 25 proc.

Kam teko doleriai?

Stipendijoms liuanistikai studijuoti paskirta 4800 dol., iš tos sumos 3000 teko Fordhamo universiteto liuanistikos skyriui.

Komisija manė, kad vadovėlių išleidimas nesudaro rimtesnių problemų, todėl dėmesį kreipė į vadovėlių ir kitų mokyklinių veikalų bei mokslo priemonių paruošimą ir jų autoriams paskyrė 5850 dol.

Kitos smulkesnės sumos teko: mokykliniai spaudai 800 dolerių, priešmokykliniam auklėjimui 500 dol., daliojo žodžio plokštelėms ir juostoms įkalbėti 500 dol. ir kt.

Premijos paskirta: Lietuvių rašytojų draugijai 1000 dol., vaikų ir jaunimo literatūrinei premijai 500 dol., premija už indiv. kūrybą muzikoje (per PLB Kultūros tarybą) 1000 dol., dailės premijai 300 dol., LF spaudos premijoms 1550 dol.

JAV LB Kultūros fondo programai vykdyti, leidžiant keitrus mokyklinius veikalus, įskaitant ir dramos studijos parėmimą, viso 2500 dol.

Pr. Čepėno redaguojamos "Naujųjų amžių Lietuvos istorijos" autoriams 1000 dol.

Per Pedagoginį liuanistikos institutą prof. Skardžiaus "Lietuvių kalbos kirčiavimai" 1300 dol. Tai jau antroji suma šiam veikalui.

Smulkesnės sumos teko: Liuanus žurnalui 500 dol., Lietuvių muzikologijos archyviui 500 dol., ir Vasario 16 lietuvių gimnazijai 500 dol.

Specialiam LF projektui įkūnyti komisija pakvietė prof. dr. Z. Ivinskį parašyti trijų tomų Lietuvos istoriją ir pirmam tomui paskyrė 5000 dolerių, o su šiuo dideliu darbu susijusiomis kelionėms į univ. bibliotekas, mikrofiliams ir kt. 500 dol. už tomą.

Kaip reaguoja visuomenė?

Vienas kitas straipsnis spaudoje iškelia įvairias sugestijas, kam LF turėtų savo pelną skirti. Tačiau tokių svarstymų ne daug. Ir patys LF nariai, kurių yra daugiau kaip 2000, galėtų daugiau kelti įvairių planų, kur jų sudėtų pinigų palūkanos turėtų būti nukreiptos. Nors pasisakymai spaudoje kartais gali būti vienas kitam ir prieštaraujant, tačiau ir tokiais atvejais išjudina kitų galvojimą, rodo bent dalies visuomenės nuotakas.

S. m. kovo 1 dienos Draugas

(k. brd.) rašo: "...Jaunarviškam švietimui dabar tenka visa pusė fondinių lėšų, nesgi reikia apmokėti pratimų ir vadovėlių paruošimą ir kt. Žinoma, kad reikia, tam neprieštaraujame. Prieštaraujame tik tokiai padėčiai, kai rašytojui už romaną, poezijos rinkinį, ar dramą, kai muzikui už kūrybą, ar mokslininkui už liuanistikos veikala, niekas neapmoka arba numetamas tik pasigailėjimo trupinys. ...Sakysim, kiek bus laimėta ir kiek pralaimėta, jei bus išleistas pirmo ir antro skyriaus pratimų sąsiuvinis (žinoma, būtinai reikia ir jų), bet niekas stipriai nesirūpins "Lituanus" žurnalo gyvybe ir jis numirs? ...Tad sveikintinas yra ir pirmas Lietuvių fondo procentų didesniu kiekiu paskyrimas, užsakant prof. Z. Ivinskii parašyti trijų tomų kapita-

Lietuvių fondo Valdybos pirmininkas dr. Antanas Razma (dešinėje) ir pelno skirstymo komisijos ir tarybos narys dr. Kazys Ambrozis gerame ūpe, kai Lietuvių fondas auga ir stiprėja.

Nuotrauka Vytauto Maželio

linę Lietuvos istoriją. ...Nes už dešimtmečio kito, o gal dar ir greičiau turėsime fonduose pinigų krūvas, bet nebus nei kam duoti, nei už ką juos duoti..." Tai rašytojo žodžiai. Pedagogai kai kur toms mintims gal kiek ir paprieštarautų, sakydami, kad LF pinigai, skirti liuanistiniam švietimui, yra lyg traša jaunam augalui, o nuo tos trašos priklausys, ar tas trapus augalas augs ir pratęs išveivijos tautinę gyvybę, ar jis sunyks. Tenka tačiau sutikti, kad patys laikas paremti darbingus rašytojus, kad jie galėtų lengviau realizuoti tai, ką yra užsimoję.

"I Laisvę" 43 nr. Petras Taujenis rašo: "...Neatrodė, kad būtų mums tikrai reikalinga turėti naują Lietuvos istori-

Siekime tarptautinio kultūrinio pripažinimo

PLB V-bos pirmininko St. Barzduko žodis "Draugo" premijos įteikimo iškilmėse

Tautos literatūra — tai jos dvasios išraiška: joje atsispindi tautos gyvenimas ir žmonės, joje matome amžiais susidedančius tautos linkimus, aspiracijas ir siekimus. Tai žvelgimas į tautos dvasios gelmes. Be tokios dvasios ir širdies, poeto Ad. Mickevičiaus žodžiu, nebūtų "griauciu tautos". Štai kodėl literatūroje ir apskritai kultūroje ieškom taip pat tautinės atramos, grindžiančios kelius į ateitį. Tai ypačiai tinka mūsų literatūrai ir tautai. Be Daukanto, Valančiaus, Kudirkos, Maironio, Vaižganto nebūtų buvęs galimas tautinis mūsų atgimimas ir juo paremtas vėlesnis valstybinis prisikėlimas. Be savo išsiskleidusios kultūros lietuvių tauta nebūtų tapusi tuo, kuo ji šiandien yra: sąmoninga, subrendusi, suvokianti savo paskirtį ir uždavinius.

Bet literatūrai reikia tam tikro klimato. Be abejo, veikalus kuria kūrėjai. Tačiau taip pat būtinas ir skaitytojas. Reikia, kad savo literatūra jis domėtis, ją skaitytų, jos pasigęstų ir ją pasisavintų. Štai Daukanto Lietuvos istoriją skaitė beveik kiekvienas tautiškai susiprantęs anų laikų lietuvis moksleivis, Maironio dainas emė dainuoti visa tauta, Vaižgantas Lietuvos kelių nušvietė savo pragiedrulliais, o V.

Kudirkos tautinė giesmė ilgainiui tapo Lietuvos himnu.

Svetur literatūrai palankia atmosfera stengiasi sudaryti lietuvių bendruomenė. Lietuvių fondas jau pajėgia skirti metines premijas per lietuvių rašytojų draugiją. Labai reikšmingą vietą kultūriname mūsų gyvenime užėmė Draugo romano premijos. Viena, jos skiriamos kasmet, antra, jos igijo iškilmingų literatūros švenčių tradiciją. Kiekvienam atveju šios konkursinės premijos tapo reikšminga paskata. Dėl to džiugu Bendruomenės vardu iškilmingai dalyvauti: malonu sveikinti premiją laimėjusį rašytoją Jurgį Gliudą, dėkoti mecenatui kun. B. Sugintui (čia iš jo paties girdėjom lietuviybės reikalams surinkus 184 tūkst. dolerių — kas kitas šiuo atžvilgiu gal su juo susilyginti?), pabrėžti Draugo pastangų paskirtį bei reikšmę. Tačiau taip pat turim norėti dar daugiau ir siekti dar plačiau — tepastato vieną dieną Draugo premijų kūrinys ir mus, lietuvius, lygioj plotmėj, kokią norvegų tautai laimėjo jų rašytojai K. Hamsunas ir H. Ibsenas, kokią sumanią tautai laimėjo jų kompozitorius J. Sibelijus, kokią čekų tautai laimėjo jų kompozitorius B. Smetana, ir kiti mažųjų tautų dvasios milžinai.

cijos siūnčia prašymus, nesulaukti dar metus, kitus, net ir ilgiau. ...Lietuvių fondo vadovybė ir pelno skirstymo komisija turėtų dar šiais metais pasiūlyti šiuos sprendimus: a) paskirti bent 10,000 dol. lietuvių ku klausimu leidinio sveikiesiems paruošimui ir išleidimui (ir panašią ar net didesnę sumą skirti tam tikslui kasmet); b) sudaryti tam tikslui specialią komisiją iš kompetentingų asmenų, kuri rūpintųsi ne tik jų leidinių išleidimu, bet taip pat angažavimu pajėgių asmenų jų veikalų paruošimui ar parašymui...". Įdomių pasiūlymų buvo ir "Dirovje".

Panašios sugestijos pelno skirstymo komisijos neapsunkina. Ateityje laukina ne tik spaudos ir asmeniškųjų pasisakymų bei pasiūlymų, bet ir viešų diskusijų, net įvairių kitų organizacijų patarimų. Ypač pageidautina pasiūlymų iš Lietuvių Bendruomenės apylinkių. Vis tai gali būti gera medžiaga atskirus atvejus ir kylančias problemas svarstant ir jas derinant su tos ar kitos srities specialistų nuomonėmis.

Bereikalingų nesusipratimų kyla, kai asmenys ar organizacijos siūnčia prašymus, nesulaukti dar metus, kitus, net ir ilgiau. ...Lietuvių fondo vadovybė ir pelno skirstymo komisija turėtų dar šiais metais pasiūlyti šiuos sprendimus: a) paskirti bent 10,000 dol. lietuvių ku klausimu leidinio sveikiesiems paruošimui ir išleidimui (ir panašią ar net didesnę sumą skirti tam tikslui kasmet); b) sudaryti tam tikslui specialią komisiją iš kompetentingų asmenų, kuri rūpintųsi ne tik jų leidinių išleidimu, bet taip pat angažavimu pajėgių asmenų jų veikalų paruošimui ar parašymui...". Įdomių pasiūlymų buvo ir "Dirovje".

Panašios sugestijos pelno skirstymo komisijos neapsunkina. Ateityje laukina ne tik spaudos ir asmeniškųjų pasisakymų bei pasiūlymų, bet ir viešų diskusijų, net įvairių kitų organizacijų patarimų. Ypač pageidautina pasiūlymų iš Lietuvių Bendruomenės apylinkių. Vis tai gali būti gera medžiaga atskirus atvejus ir kylančias problemas svarstant ir jas derinant su tos ar kitos srities specialistų nuomonėmis.

Bereikalingų nesusipratimų kyla, kai asmenys ar organizacijos siūnčia prašymus, nesulaukti dar metus, kitus, net ir ilgiau. ...Lietuvių fondo vadovybė ir pelno skirstymo komisija turėtų dar šiais metais pasiūlyti šiuos sprendimus: a) paskirti bent 10,000 dol. lietuvių ku klausimu leidinio sveikiesiems paruošimui ir išleidimui (ir panašią ar net didesnę sumą skirti tam tikslui kasmet); b) sudaryti tam tikslui specialią komisiją iš kompetentingų asmenų, kuri rūpintųsi ne tik jų leidinių išleidimu, bet taip pat angažavimu pajėgių asmenų jų veikalų paruošimui ar parašymui...". Įdomių pasiūlymų buvo ir "Dirovje".

—